

Schicht-szappan

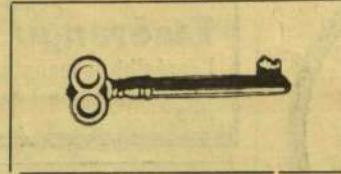
„szarvas“

vagy

„kulcs“

jegygyel

10982

Legjobb, legkiadósabb és ennél fogva legolesőbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva !!

SZÉP

mellékeset kaphat mindenki kinek nagy ismeretlege van. Tiszteletes, kényelmes foglalkozás, küldje be címét U. 20. alatt a következő címre: Anoncen Bureau des Merkur Mannheim. Baden. Postafiók 331.

Világhíra kitüntetett olmtüzi

Quargli.

Az első olmtüzi gépezetű sajtógép, mely 1839. évben alapított, a saját gyárműhelyéből egy postai küldeményként bérmentve utánvételt 3 K 70 fillérért. Nagyobb megrendeléseknél a legolesőbb árak.

JOSEF MEIXNER, Olmtüzi, Bahnhof, 10821

VASÁRNAPI UJSÁG

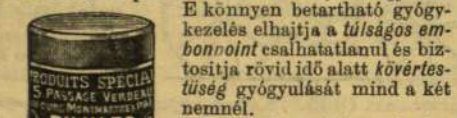
14. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 2.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetésekre a postai postagalag megfizetésű viteldíj is eszandó.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánkká legyünk a nélkül, hogy az egészégünknek ártson, használjuk a Píulés Apollo-t, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

Ez a tilka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatal alakját megakarja őrizni. Egy üvegcse ára, utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvételt K 6.75. 10880

J. Ratié, Pharmacien, 5 Passage Verdeau, Paris (9e). Raktár Berlinben: B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.

Ausztria-Magyarországban: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.

a legjobb **A LEGKELEMETLENEBB BAJOK** *1/2 perc alatt hat.*

GYÓGYSZERE

ANTIDOL

FEJFÁJÁS NÁTHA MIGRAIN KÁBULTSÁG ellen

FEJFÁJÁS NÁTHA AMAMOR UTÓBAJA SZÉBÜLES ellen

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

Szép, szebb, legszebb

lesz mindenki, mert 2-3-szor bekendés után eltűnik az arcáról pattanás, kiütés, szepő, má, folt, söt ráncok is a valódi angol

használatá által.

Teljesen ártalmatlan és a kéz-, nyak-, váll-, arcbőrt biztosan fehérré, üdév, finommá varázsolja 1 üveg ára 2 kor. Ehhez uorkaszappan 1 kor., paler 1.2) kor. Kaphatók a gyógyszerertárakban. Csak Balassa-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszerertára Budapest, Erzsébetfalva.

BALASSA FÉLE UGORKATEJ

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.

Használja minden hölgy és férfi csak a Mandor soványító-port és vértisztítót. Nem létezik az az elhízott, túlsúlyos nő, melynek csak hat hét lefolyás után ne volna eredmény látható, ezért kezdse kedem. Ara egy doboz Mandor-pornak 2 korona 80 fillér, átkészési utasítás és orvosi bizonyítványok hozzá ingyen. Mandor Ideál-szer-krem 1 tégely 1 korona, könyv ingyen hozzá. Utánvétellel békiorvári titoktartás mellett portmentesen küldi. 10880

Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. sz.

KWIZDA FERENCZ JÁN.

cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgar fejed. ud. szalluo. Kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bees mellett.

Kwizda Fluidja

Kigyó védjeggyel (TURISTA-FLUID). 10681

Régi jóhírű diétet-kosm. szer (bedörzsölésre az emberi test izmainak és inainak erősítésére és edzésére. Eredményesen használva turisták, kerékparosok a lovagok által nagyobb túrák utáni erősítésre és erogyújtásra.

Arak: 1/2 palacsok K 2.- 1/3 palacsok K 1.20

Kapható minden gyógyszerertárban. — Képes levegyeztetés ingyen és bérmentve. Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. sz.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

Hirdetmény.

A részvényesek mai napon tartott közgyűlésének határozata szerint az 1904. évre megállapított osztalék részvényenkint

38 koronával fog folyó évi április 1-től kezdve

az 1905. évi május 1-én esedékes 14. számú szelvénynek beszoigaltatása ellenében 10995

Buda pesten: a társaság pénztáránál, **Bécsben:** a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézetnél,

Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél, vagy S. Bleichröder bankháznál,

Fiumében: a Fiumei hitelbank részvénytársaságnál, **M/m. Frankfurtban:** a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél

az ezen beváltó-helyeknél szokásos fizetési órák alatt kifizettetni.

A szelvények hátlapjukon czimbélyeggyel vagy aláírással ellátva, vagy pedig azok számait sorszám szerint tartalmazó jegyzékek kíséretében nyújtandók be, a mihez a szükséges nyomtatványok az említett beváltási helyeken ingyen kaphatók.

Budapest, 1905. évi március 22-én.

Magyar Általános Hitelbank.

Vértés-féle sóborszesz Minden házban szükséges. 10596

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítő szer gyengélkedők, vérszegénység és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10882

Küldő íze. Több mint 3500 orvosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.** Vásküldhető a gyógyszerertárakban filléres üvegekben á K 2.60, egész literes üvegekben á K 4.80.

Kertalakításokat

gyümölcsösök és fasorok ültetését, vagy már meglevő kertek átalakítását a modern ízlésnek megfelelően terv és költségvetés szerint elvállal

WEBER KÁROLY

faiskolat tulajdonos

Békásmegyeren (Budapest mellett).

Gyümölcsfa-, díszfa- és rózsá-árjegyzékekkel ingyen szolgálók. 10994

Vas-Somatose

VASTARTALMU HUSFEHÉRJE. Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izommozgást erősítő szer. A vas-somatose áll 2% vasat tartalmazó somatoseból organikus kötésben. 10945

Kapható gyógyszerertárakban és drogueriakban.

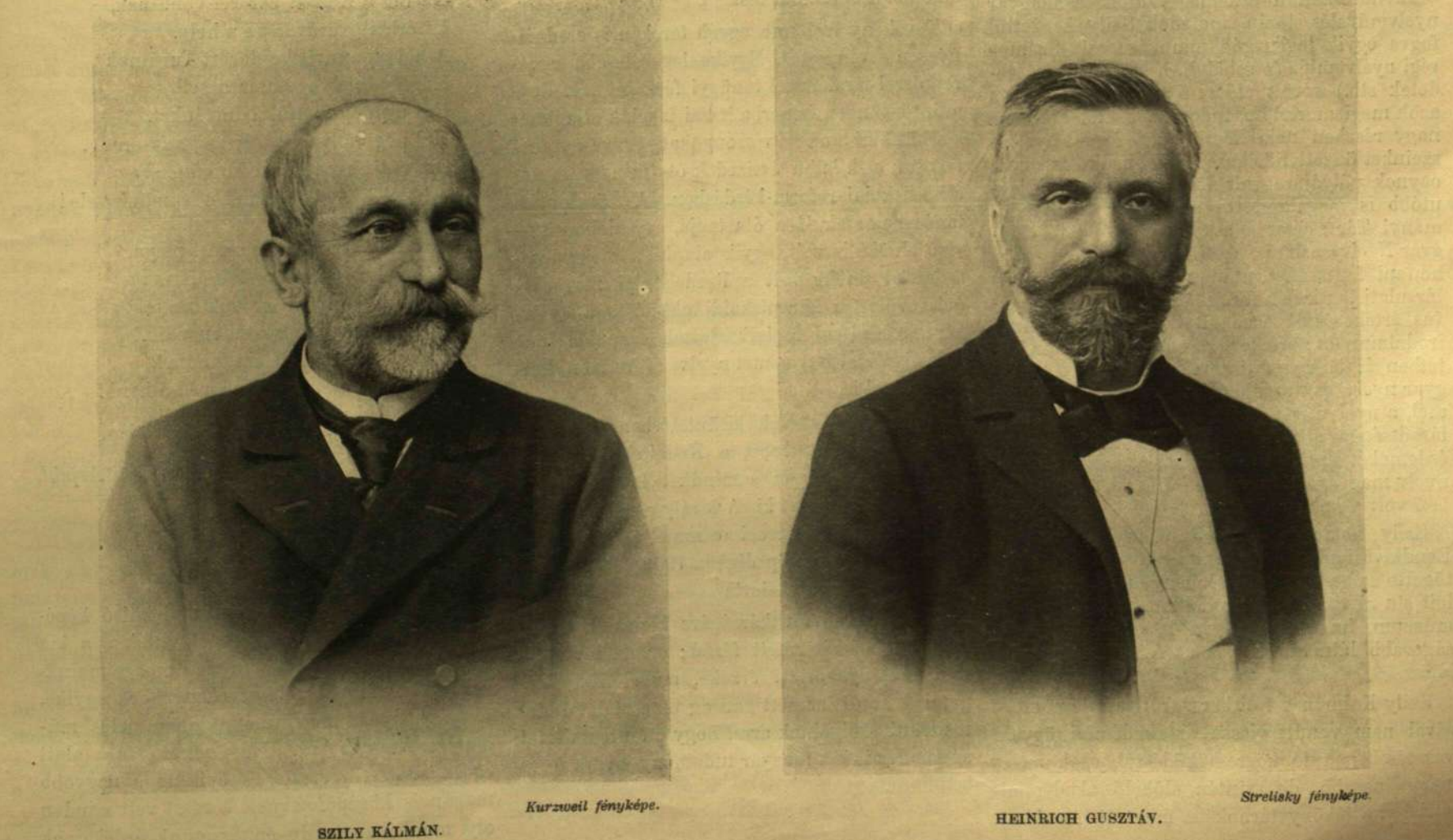
Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, (IV. Ezeretem-utca 4.)

AZ AKADEMIAI FŐTITKÁR-VÁLTOZÁS.

Az Akadémia főtítkári széke mindenkor előkelő és sokra becsült hely volt a tudományos életben, nemcsak azért, mert nagy fontosságú teendők hárulnak a főtítkára, mint e nagy és nemzeti hivatású intézet adminisztratív ügyeinek vezetőjére, hanem azért is, mert e polcot az Akadémia megalapítása óta mindig kiváló, az irodalmi és tudományos életben előkelő szerepet vívő férfiak foglalták el. Alakulása után az Akadémia első títkára **Döbrentey** Gábor volt, korának tekintélyes írója és nyelvbúvára 1831-1835-ig, utána huszonhat esztendeig (1835-1861) **Toldy** Ferenc következett, a magyar irodalomtörténet nagy érdemű alapvetője. Toldyt **Szalay** László, a nagynevű történetíró és publicista váltotta fel, a ki 1865-ben bekövetkezett haláláig viselte hiva-

talát. Ekkor választották meg **Arany** Jánost, a ki elsőnek kapta a főtítkári címet s 1879-ben mondott le. Arany után tíz évre, 1889-ig **Fraknói** Vilmos jeles történetírónk foglalta el a főtítkári széket. Fraknói utódja lett **Szily** Kálmán, a ki most több mint 15 évi működés után lemondott s helyébe **Heinrich** Gusztávot emelte az Akadémia bizalma. Szily Kálmán hajlott korára és meggyengült egészségére hivatkozva mondott le főtítkári állásáról. Az 1838-ban született férfiú azonban, ha érzi is hatvanhét éve terhét, bizonyára sok jó szolgálatot fog még tenni az Akadémiának most újonnan elfoglalt főkönyvtárnoki állásában s a magyar tudománynak is, eddigi nagyhatású tudományos munkássága folytatásával. Azok közül a férfiak közül való ő, a kiknek eleme a munka, a kik minoig egész lélekkel töltöttek be minden számukra nyíló tevékeny-

ségi tért s a tudományos búvárkodást a gyakorlati élet kiváncsi iránti élénk érzékel tudják párosítani. Itthon és külföldön végzett természettudományi tanulmányainak befejezése óta, már több mint 36 éve dolgozik a magyar tudományosság előbbrevitelén. A fizikából és matematikából indult ki, mint a kísérleti, utóbb a matematikai természet tanára a katedrálról, hanem maga is kutatásainak jelentékeny eredményeiről adott számot értekezéseiben és önálló könyveiben. Egyénisége csakhamar egy másik munkatérre is jelölt ki számára: a tudományos ismeretterjesztés szervezését a Természettudományi Társulat révén. Pályájának ez a jelentős mozzanata, a mely mély nyomatokat hagyott szellemi életünkben, 1868-ban kezdődött, mikor megválasztották a Természettudományi Társulat első tit-

SZILY KÁLMÁN.

HEINRICH GUSZTÁV.

Kurzweil fényképe.

Strelitzky fényképe.

káravá. Ez a társulat már akkor 1841 óta állott fenn, túl volt a negyedszázados évfordulón is, de erőre kapni, a közönség szélesebb rétegeivel szorosabb kapcsolatba jutni nem birt. Szilynek első fontosabb ténye az volt, hogy megindította a társulat ismeretterjesztő folyóiratát, a «Természettudományi Közöny»-t, a melynek sikere oly nagy volt, hogy a tagok száma egy év alatt kétszeresenél többre emelkedett. Azóta ez a szám nőttön-nőtt évről-évre, úgy hogy ma nines tudományos vagy művelődési társaság vagy folyóirat, mely a mívelt közönségnek akkora tömegét gyűjtené maga körül.

Az a siker, mely Szily Kálmán működését e téren kísérte, hívta fel rá az Akadémia figyelmét is, a mikor Fraknói lemondása után a főtitkári állás betöltése került napirendre 1889-ben. Főtitkári munkásságáról beavatott kézből a következőket közölhetjük:

Szily Kálmának, mint akadémiai főtitkárnak, legfőbb érdeme, hogy alatta az Akadémia pénzügyi viszonyai teljesen rendezettek lettek s tudományos intézetünk ügykezelésében példás rend uralkodott. Szerencsés volt mindjárt egyik legelső intézkedése, melylyel az akadémiai kiadványok addig nem tapasztalt keletét mozdította elő. Szily kezdeményezésére az Akadémia csekély évi átalányösszeg fejében részesítette kiadványaiban az intézeteket, iskolákat, társaságokat, stb., s csakhamar elérte azt, hogy ezek nemcsak kelendők lettek, hanem ezen a czímen az évi bevételt átlag 20,000 korona jövedelemmel gyarapították.

Számos becses kiadvány egyenesen Szilynek köszöni létrejöttét. Béla király névtelen jegyzőjének könyvét pompás hasonmás-kiadásban bocsátotta közre, s ez a könyv olyan kápos volt, hogy pár hónap alatt teljesen elfogyott. Hasonló keletnek örvendett a Zolnai Gyula szerkesztésében, szintén Szily kezdeményezésére megjelent «Nyelvelméleink» című illusztrált kiadás is. Mikor a legutóbbi években az Akadémia elhatározta, hogy nagy alapítójának, gróf Széchenyi Istvánnak összes munkáit sajtó alá rendezteti, ő maga vállalkozott a szerkesztés terhes munkájára s a már megjelent első kötet bizonyítja, hogy milyen aprólékos gondnal tett eleget e feladatának. Az «Akadémiai Értesítő»-ben is, melynek tizennyolc évfolyamát maga szerkesztette, olyan kiváló organumot létesített, mely az akadémiai mozgalmakról, ülésekről, felolvasásokról és folyóiratokról hű képet ad az olvasóközönségnek.

Elvitathatatlan érdemei vannak a magyar nyelvnevelés terén, melynek Szily kezdettől fogva egyik legbuzgóbb munkása volt. Számos régi nyelvemlék (a schlagli, besztercei szöszedek stb.) került elő az ő főtitkársága alatt s azok megismertetése, tudományos feldolgozása nagy részben neki köszönhető. Fialtal nyelvészeinket önzetlen lelkesedéssel buzdította s nem egynek pályájára volt döntő hatása. Csak legutóbb is megalapította a Magyar Nyelvtudományi Társaságot s a tőle szerkesztett «Magyar Nyelv» című folyóirat rövid három-négy hónapi fennállása után már mintegy hatszáz társulati tag kezén forog. Maga is számos magvas értekezéssel gazdagította nyelvtudományi irodalmunkat; értekezései egy részét külön kötetben is összegyűjtötte «Tanulmányok a magyar nyelv és irodalomtörténet köréből» címmel, a nyelvújítás szótára pedig, melyet nagy fáradsággal állított össze, úttörő munka. Nagy érdemeket szerzett a természettudományi műveltség magyarosabbá tétele körül; e tekintetben is ő volt a kezdeményező.

Szily hozta létre a Széchenyi-múzeumot. Rendkívüli odaadással és szeretet gondnal gyűjtötte az ereklyéket, Széchenyi munkáit, leveleit s a rá vonatkozó irodalmat, úgy hogy ez a múzeum, ha majd megnyílik, egyik legtanulmányosabb látványosa lesz az Akadémia palotájának.

Szily Kálmán a főtitkárságról való lemondásával nem vonult vissza az akadémiai ügyek vezetésében való közreműködéstől, csak más, nyugalmasabb, de szintén előkelő akadémiai állásba: a főkönyvtárnokéba ment át. Az Aka-

démia könyvtári bizottsága egyhangulag őt jelölte ez állásra s a márczius 27-én tartott egyenes ülésen a tagok többségének bizalma őrá esett.

*

Heinrich Gusztáv, kit ugyancsak a márczius 27-ikén tartott egyenes ülés választott meg Szily helyébe főtitkárrá, más telen ugyan, de szintén egyik vezető embere tudományosságunknak. Az ő tere az irodalomtörténet s a modern filológia; munkássága e téren volt úttörő hatású. Heinrich 1845-ben született, de testi és lelki erejének frissége megczafolja hatvan évét. Budapesti születésű s itt is töltötte, ifjúkori külföldi tanulmányait leszámítva, egész pályáját, mint az evangélikus főgimnázium, majd a mintagimnázium tanára, 1875 óta pedig mint a német nyelv és irodalom tanára a budapesti egyetemen. Kötöny tanár, egyszerű, könnyed, világos előadása mindig nagy hallgatóságot vonz óráira. Az ifjúságtól nem zárkózik el ridegen, részt vesz munkáikban, buzdítja, utbaigazítja, tudományos munkásságra serkenti tanítványait. Az egyetem bölcsészeti karának tetemes veszteség lesz, ha most tanszékéről távozik.

A modern összehasonlító irodalomtörténet filológiai módszerét ő honosította meg nálunk s maga is legelől járt az ezen irányú munkában értekezéseivel, nagyobb műveivel, melyekben megvilágította a magyar irodalom vonatkozásait a német s egyéb külföldi irodalmakkal. Egész sereg régebb s újabb magyarirodalmi mű forrásait kutatta fel, tömördek új adattal szolgált egyes írók, irodalmi irányok és művek megértéséhez s viszont nyomon kísérte egyes magyar vagy magyar vonatkozású tárgyaknak külföldi irodalmi feldolgozásait. Az irodalomtörténettel foglalkozók újabb nemzedékét ő vezette ebben az irányban nemcsak az egyetemi katedráról, hanem a Filológiai Társulat elnöki székéből is. A német irodalomnak alig van nála alaposabb ismerője a magyar tudósok között s több kisebb tanulmánya, valamint két kötetes nagy műve, a német irodalom története a XVII. század végéig, nemcsak nálunk, hanem a német tudományos irodalomban is számot tesz.

Tevékeny szelleme egyéb tereken is eredményesen érvényesült. Egyike legszelebb ismeretkörrrel rendelkező tanügyi férfainknak. Egyaránt kitünően ismeri a hazai iskolák állapotait s a külföldi tanügyi viszonyokat s szava nyomatékosan esik latba évtizedek óta minden fontosabb iskolai reform-kérdésben. A közoktatási tanácsnak alakulása óta tagja, egy időben ügyvivő elnöke is volt, egyik alapítója s egy évtizeden át elnöke volt a Paedagogiai Társaságnak. Főleg a középiszkolai oktatás s a tanárképzés kérdései foglalkoztatták; az előbbinek jó szolgálatot tett német nyelvi és irodalmi tanulmányokkal.

Munkásságáért sok kitüntetésben részesült. Az Akadémiának 1880, a Kisfaludy-Társaságnak 1882 óta tagja s mindkét helyen buzgó munkásságot fejtett ki. A királyi millenniumkor miniszteri tanácsosi czímmel tüntette ki, a budapesti egyetem pedig az 1903/904-iki tanévre rektorává választotta.

Az Akadémia főtitkárságára Heinrich Gusztáv kiválóan rátermett férfiú; élénk, tevékeny szelleme, gyakorlati érteke, művelődési állapotaink körül szerzett gazdag tapasztalatai biztosítékul szolgálnak arra, hogy e fontos tisztelet az Akadémia s a magyar tudomány javára fogja betölteni.

ÖRÖK MAGYAR.

(A «Turáni dalok»-ből.)

Oh, honnan térnek vissza a nagy elmék?
Kiktől öröklök bölcseségöket?
Múltból, a melyről nem tud már az emlék,
Ősöktől, kiknek rég nyomuk vezet.
Évezrek jönnek, évezrek suhannak,
Az emberiség nő, fogy, vesztegel;
Oly nemzet, melynek lángelméi vannak,
Nagy múltat élt már és nem veszhet el.

Romolhatatlan, mint arany a sárban,
A nemzetek lelkében a mi nagy;
Sőt egyre nő, mint a korall az árban...
Ily vert-arany szirt, nemzetem, te vagy.
Szegény tudós ábrándozók meséje,
Költők sejtése mind valóra vált:
Izzadt az ásó, — nyílt a sírok éje, —
És Babilonban turánit talált.

Magyarság! nagy rejtélye a világnak!
Mi örök-ifjú öreg nemzetünk!
A meddig sejtés, tudomány belátnak,
Te mindig küzdél, mint mi küzdünk.
Észak jegén és Afrika homokján
Egykép országla hódító karod;
Mint örök forrás száz felé bolyongván,
A föld rövét véreddel áztatod.

Mi törte össze annyi birodalmod?
S annyi bukás után mi örze meg?
Utjelződ mindütt roppant siri halmok
És bennök mindütt szittya tetemek.
A végezet mindig fejedre lázad:
Munkád romlásé, magad férgeké;
Uj népek jönnek, új királyi házak,
S azé a rom, ki újra építé.

Oh, emberfajtánk nyugtalan kovásza,
Te romboló és rendező Magyar!
Ősnepek őse, államok kovácsa:
Van-e számodra még egy új ugar?
Te éles kard az istenség kezében,
Törvényhozó hős: vár-e újra téd?
Vagy elmerülsz a puhaság vizében
S itt, vég-honodban, pályád véget ér?

Itt, hol a Kárpát bércei vonulnak,
Ez óriás gyűrűvár az a hely,
A hol az annyit bujdosott Turulnak
Megifjodnia vagy halmia kell.
Hol újra építhetjük Ninivénket,
Hol négy folyam az Ország sziv-ere...
Oh, védjük ezt az utolsó «miénk»-et
S ha el kell vesztenünk, vesszünk vele!

De nem vesszünk! Az óriási pálya,
Melynek nyomát évezrek őrizik:
Véget nem érhet! az idők bírāja
És önbecsérzetünk nem engedik.
Alkotni fel, történelem tanúja!
Táplál a szerszám és megvéd a kard!
Míg a föld újra csodálni tanulja
A munkás szittját, az örök Magyart!

Zempléni Árpád.

CZIGLER GYÖZŐ.

1850—1905.

Azok közül, a kik Budapest mai külső képének megalkotásában főszerepet vittek s a kik egyuttal vezetői voltak építészeti mozgalmainknak, most meghalt a legtevékenyebbek egyike, Czigler Győző műegyetemi tanár, jeles műépítész. Aránylag rövid idei munkássága alatt egész seregét tervezte és építette a nagyobb magán és középületeknek s részt vett minden oly munkában, mely építészettünk érdekeinek

előmozdítására czélt. S nemcsak a kiváló műépítész kiséri benne őszinte részvét sirjába, hanem a jószívű, mindenki iránt jóakaró embert is, a ki igen sokakat segített bajaikban tettel és tanácsal s különösen tanítványával, a műegyetemi építész-hallgatókkal tett sok jót.

Czigler Győző 1850-ben született Aradon, a hol atyja építőmester volt. Építészeti tanulmányait külföldön, nagyobb részt Bécsben végezte s a többek közt a híres Hansen tanítványa volt. Ezenkívül nagy külföldi tanulmányutakat is tett Olaszországban, Görögországban, Kis-Ázsiában. Hazatérve a főváros számára készített több iskolaépítési tervet, majd 1887-ben a műegyetemen az ókori építészettanára lett. Tanári munkásságán kívül nagy arányú tevékenységet fejtett ki mint építész. Első munkái voltak a kereskedelmi akadémia s az erdészeti egyesület háza az Alkotmány-utcában. Azóta aztán nagyon sok kisebb - nagyobb épületnek készítette el terveit; ezek közé tartoznak a tüdővészések szanatóriuma a budakeszi erdőben, az ampelologiai intézet Budán, két kerületi vásárcsarnok, a Kossuth Lajos-utcában az országos kaszinó s az egyetemi alapok palotái s még összevéve több mint száz más magánépület, kastély, templom stb. Bécsben a Pázmáneum háza is az ő műve s ő restaurálta a tihanyi apátságot, melybe Lotz Károly készített freskókat.

Az utóbbi években főleg két nagyarányú építkezés foglalta el: a műegyetem a Lágymányoson, melyből azonban csak a kémiai intézetek czéljaira szolgáló pavillon készülhetett el mostanáig, — s a fővárosi Artézi-fürdő terve, melynek alapján a kivitellel is őt bizta meg a fővárosi hatóság, melyhez azonban már hozzá sem foghatott. Mind e ritka termékenységű munka mellett nagy részt vett a Mérnök-és Építész-egylet munkásságában is, melynek két ízben három-három évig elnöke s az Iparművészeti Társulatban, melynek alelnöke volt. Buzgón működött a főváros ügyeiben, mint a törvényhatósági bizottság tagja s a műemlékek országos bizottságában. A műegyetemen két ízben volt a mérnöki és építészeti szakosztály dékánja s mint tanár is lelkesedéssel és nagy hatással teljesítette feladatát.

Nőtlen életet élt, özvegy s gyermek nem maradt utána. Emlékét munkái tartják fenn s őszintén gyászolják azok a testületek, melyeknek élte munkája nagy részét áldozta.

EMLEKEIM A SZABADSÁGHARC IDEJÉBŐL.

1847—1850.

Irtá Fanghné Gyujtó Izabella.

«A kinek még van elmondani valója abból az időből, álljon elő vele, mert nem tudhatja, meddig süti fejére a nap.»

Mióta Jókainak ezt a mondatát olvastam, Jókainak, a ki annyi szepet, nagszerűt regélt nekünk azokból a rendkívüli időkből, folyton a fejemben motoszkált az a gondolat, hogy nekem is le kellene írnom, a mi elmondani valóm van a nagy napokból, azok rövid mámoráról, hosszú keservéről.

És e közben ezek az emlékek újra meg újra föllevenedtek a lelkemben és addig-addig foglalkoztam velük, míg nem egészen megrögződtek a képzeletemben. Mint egy tegnapi látott szindarab jelenetei, vonultak el előttem a tarka képek, változatos események, szereplő egyéniségek.

De leírni?... Úgy tettem, mint a hanyag gyermek, a ki csupa nembánomságból napról-napra halasztja szülője parancsának a teljesítését, míg nem, mikor azt elvesztette, keserű szemrehányást, önvádat érez hanyagsága miatt.

Igy jártam én is. Addig halogattam a dolgot, míg nem kihullott a toll a munkás kézről, a mely annyi költői legendát irt le számunkra amaz időkből, szűk koporsóba zárult a fej, a melyben lakó gazdag képzeletnek szűk volt a mindenség. S most, hogy már neki is csak a

Goszleth fényképe.

CZIGLER GYÖZŐ.

sirjára süti a nap, parancsnak veszem idézett mondatát és addig, a míg még érzem fejemben az életet napsugarak jötevő melegét, hozzáfogok emlémeim leírásához. Szerény följegyzéseim is adnak majd egy fejezetet ama nagy idők történetének a kiegészítésére, annyival inkább, mivel olyan eseményekről szólnak, a melyekről még igen kevés szó esett: erdélyi dolgokról és kiváltképen Nagyszében ostromáról és bevételéről.

Igaz, gyermek voltam akkor, de a rendkívüli események korán fejlesztenek, s én már természetemnél fogva is komoly, sokat megfigyelő lányka voltam, egyetlen gyermek, a kivel sokat foglalkoztak, a ki sokat volt a nagyok közt, hallotta beszédüket, látta tetteiket, velük érzett, velük gondolkodott és így sok olyat megjegyzett magának, a mi más gyermeknek tán elkerülte volna a figyelmét. Egyszerű leírását elhagyom adni azoknak az eseményeknek úgy, a mint a gyermek lelkébe bevésődtek és ott a hosszú évek során megmaradtak.

I.

Családom, körülményeim.

Az új eszmék hajnala Nagy-Szebenben virradt reánk. Édes apám, Gyujtó Lajos, kincstári hivaltalt viselt ottan. Selmezi akadémiaát végzett bányász volt, bányász volt a nagyapám is, Gyujtó István, régi székely nemes családból való vagyonos ember. 1817-ben, a nagy éhínség idején kamaraispán volt Maros-Ujvárt.

Megindulva a bányász nép nagy nyomorán, melyet lelketlen uszorások arra használtak fel, hogy hatszoros áron adjanak el neki holmi selejtes gabonát, egyik birtokát potom áron eladta, az árával a Maroson a Bánáthól jó gabonát hozatott s beszerzési áron osztotta ki, apró részletekben való visszafizetésre. Ezért a tettéért aztán bányaigazgatónak neveztek ki.

Apámnak hivatalos cziméről csak azt tudom, hogy a kincstárnál, a hogy akkor neveztek: «Thesaurarium»-nál szolgált. Sok magyar volt alkalmazva ennél a hivatalnál. Elnöke is min-

dig magyar mágnás volt, utóljára gróf Mikó Imre. A gyakornokok közt pedig ott volt Erdély ifjúságának színe-java. Két gróf Bethlen: Olivér és János, két báró Huszár: Sándor és Károly, Zombori József, gróf Haller György, Mara Miklós, Scharschmidt György, Szentgyörgyi Imre, s hogy szász meg oláh is legyen közöttük, báró Bruckenthal Sámuel és Pencs. Ezek mind gyakori vendégei voltak szüleim házának, a kik vendégszeretők, jómódúak voltak s nyílt, látogatott házat tartottak. S mivel mindketten élénk kedélyű, művelt emberek voltak, édes anyám, Hegyessy Nina, Torda vármegye egykori főbírájának a leánya pedig híres szép asszony, a vendégek igen örömet látogatták a házukat.

A szászokkal való barátkozás nem igen sikerült. Az elnök grófné ugyan minden télen eljött pár hónapra Szebenbe, adott egy fényes bált, néhány szűkebbkörű estélyt, ezekre meghívta a szász és oláh notabilitásokat is, meg a katonai előkelőségeket, de távozásával a magyar társaság ismét csak külön vált és nagyobbára a szüleim házánál keresett szórakozást.

Többek közt néha megfordult ott egy pár csinos fiatal szász asszony és leány is, kik a magyar fiúkkal szívesen elmulattak, olykor egy katonatiszt, ezek közül emlékszem egy nagybajuszú szőke kapitányra, a ki apámmal duettek énekelt és erős baritonja jól illett apám finom tenorjához.

De a mint a politikai események szőnyegre kerültek, ezek lassankint elmaradtak. Elmaradt aztán egy szomorú családi eset folytán egy időre a magyar társaság is.

1847 őszén a vörheny elragadta egyetlen kis öcsémet s a bánatos szülők elvonulva a zajos társaságtól, csak legbizalmasabb ismerőseiket fogadták. Anyám pár barátnője s egyike a fiatal-embereknek: Zombori József, a ki anyámnak rokona volt, járt csupán a házhöz.

Ez a Zombori, ez a 26 éves fiatal ember volt nekem, a hét éves lánykának, legjobb barátom. Ha jött, leült mellém az ablak előtti dobogóra, a milyen abban az időben sok helyen

volt a házaknál, ott aztán olvastunk, tanultunk, képeskönyveket nézegettünk, ő oktatott, magyarázott nekem s tán ezért is voltam, habár testileg fejletlenebb, de szellemileg előre haladtabb, mint kortársaim legtöbbje.

Azelőtt a szüleim is sokat foglalkoztak velem, különösen apám, ki a zenében oktatott s franciául tanított. De most nagy bánatukban kissé elhanyagoltak. S mivel magam is nagyon bússultam kedves szép kis játszótársamért, talán elepedtem volna a veszteség s a mellőztetés miatt való fájdalomban, ha az áldott József annyira fel nem áldozza értem magát.

II.

A mindszei házszentelés.

Végre a komor hangulat közé egy derült sugar lopódzott. Nagymamám, az édes apám özvegy anyja meghívott Mindszei szüretre és házszentelésre, többi gyermekeivel és azok családjával együtt.

Előbb a szüleim nem akartak elmenni, azt mondták: bánatos kedélyük nem illik boldog emberek körébe. Pedig én mennyire vágytam falura, a jó nagymamához, a sok unokatestvér közé!

— József, édes József, beszéld reá őket, — kértem az én jó barátomat.

És ő aztán addig érvelt, beszélt, míg nem beleegyeztek s egy derült őszi reggelen beültünk a nehézkes családi hintóba, melyet öt nagy «forsponos» ló, egy szász kocsis és egy nyeregből hajtó fullajtár vezetése alatt, ha nem is vágatva, de kitarató ügetéssel ragadott az erdélyi Hegyalja felé.

Mindszei Tóvától nem messze fekszik, pompás kis darab termékeny Kanaán, remek szőlővel, gyümölcsösökkel. A fekvése is szép, erdős hegyek környezik, nem messze a falutól egy hatalmas szikla, a Csákyakő áll.

Nagymamám kitünően vezette a gazdaságot egy Keszthelyen végzett unokájával, valóságos kis paradicsommá varázsolták a kis birtokot s végül csinos udvarházat építettek reá.

Nem volt ez valami kastély, csak olyan öt szobás erdélyi udvarház, kőszobos tornácokkal. Az udvar kertté alakítva, a melléképületek kitarozva, tisztán, csinosan.

Hát még belül hogy ragyogott ott minden! Nem a fénytől, pompától, hanem az újságtól, tisztaságtól. A falak hófehérségével vetélkedő súrolt padló a háziszótt gyapjúszőnyegekkel, a kiegészített, megújított bútortart. Volt ott még könyvtár is, a mi nem minden köznemesi háznál akadt abban az időben.

Úgy örvendett nekünk áldott emlékü nagymamám! Őlelt, csókolott, öröm- és bánatkönyveket ontva; örömkönyveket, mert szeretett gyermekeit a keblére ölelhette, a fájdalomkönyveit, hogy egyetlen Gyűjtő nevet viselő fiúunokáját el kellett veszítenie.

Mert a másik fia, a Velenczében élő tenger-

vész, még nem volt nő és az olasz forrongások miatt nem jöhett haza a családi ünnepélyre. De hát azért elegendő voltunk, rajtuk kívül három leánya férjikkel, gyermekeikkel, a kikben nagy öröme telt a jó asszonynak.

Az unokákat maga mellé véve aztán megmutogatt nekik mindent, a kertet, melyben legnagyobb részben maga ültette, oltogatta be a pompás pojnok, batull és más híres erdélyi fajalmakat, a szőlőt, melyet maga ültetett be különféle fajszőlőkkel, a majorságudvart tarka tyűkseregével, a fehérpelyhű ludakat, pirosgyöngyű pulykákat.

FERENCZ FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖS NEJÉVEL ÉS GYERMEKEIVEL.

Elvitt a pajtákba, istállóba, a hol tarka borjúkban, pajkos csikókban gyönyörködhattunk és mindez különösen nekem, a városi gyermeknek, leirhatatlan gyönyör és élvezet forrása volt.

Ha hüvösebb volt, a házban néztünk körül. A kamarában egymásra halmozott ládáknál állt a sok takács- és háziszótt vászonemű. Minden leányunka számára egy ládával.

A csinos, élénkzöld huzatú bútoros nappali szobában állott a könyvtár, benne a Kisfaludyak, Fáy András, Bajza, Vörösmarty, Jósika művei, meg egy új, de máris nagyon kedvelt költőnek, Petőfinak a munkái. Ezekből aztán esténként egyik-másik nagyobb fiú felolvastott, míg a többiek körülültük a kerek asztalt, melyen ezüst tartókban két szál fagygyűgyertya égett. Közben ott állt az ezüst koppantó, hogy a gyertyák

megnövekedett hamvát levágja az ember vele. Ismeretlen számszám a mai kor gyermeke előtt, majdnem ép oly ismeretlen, mint akkor volt a villam, a légszesz, de még a petróleumlámpa is.

Ha mi, lányok, szépen kértük, nagymamánk a nagy veres ládát is felnyitotta. Ebben voltak a családi klenódiók. Ott állt a nagymama hálószobájában és bizony sok szép és értékes holmi volt benne. Az apám nagymamája, valami oláhországi hercegnő, Ghika Sára, sok vagyon, értéket hozott a házhoz. Az övé volt ez a láda s benne, bár a lányok kiházasítása sokat elvett belőle, még meglehetősen volt ezüst ékszeremű. Nekem legjobban egy fedeles ezüst tejes-lábas tetszett, meg is ígerte nagymamám, hogy nekem adja majd nászajándékul. Egy teljes női oláh díszöltözék is volt a ládában, nehéz se-lyemből, tele csillogó aranyhimzéssel, melyet anyám, a család szépe, magára vett és közbámulatot keltett benne.

Egyáltalán nem volt mulatságban hiány. Az almászedés, a szüret, megannyi pompás élvezet. Be kár, hogy az apám szabadsága lejárt és vissza kellett térni a szürke, szomorú városba!

— A míg élek, minden szüretre el kell jönnötök, drágáim, — szölt búcsúzáskor nagymama. — Legalább egyszer egy évben lássam magam körül a gyermekeimet, unokáimat.

Ki hitte volna akkor, hogy az első mindszei szüretre csak mint felnőtt leány mehettem el s egy, a romokból szegényesen összetakolt, kezdetlegesen berendezett ház fogadott magába ott, s a szegény jó nagymama már réggen a sirban pihent!

(Folytatása következik.)

FERENCZ FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖS LEGÚJABB ARCKÉPE.

Családja körében mutatja be legújabb fényképfelvétel után készült képünk Ferencz Ferdinánd trónörökösét, csak legkisebb gyermeke, a múlt év május 27-ikén született kis Ernő Alfonz herceg nincsen rajta a képen. A trónörökös ölében két és fél éves fiacskája, Miksa herceg ül, mellette a kis asztalkán az ötödik évében járó Zsófia hercegnő. A kedves családi képet a trónörökös nejeének, Hohenberg Zsófia hercegnőnek sugar alakja egészíti ki.

A trónörökös, ki most negyvenkettedik évében jár, tudvalevőleg nagyon visszavonultan él. Leggyakrabbi tartózkodási helye a mükinesekben s a trónörökösötől magától eljett vadász-emlékekben gazdag konopisti kastély Csehországban; ha Bécsben van, akkor a Belvedere-palotában lakik, a mely az osztrák fővárosnak egyik legszebb és becses műtárgyakban leggazdagabb palotája. Ismeretes dolog, hogy mint királyunk, a trónörökös is szenvedélyes vadász, és pedig a legjobb s legszerencsésebb vadászok közé tartozik. Nagyon kevesen vannak e sport hívei között, a kik a föld legkülönfélébb vidékein oly nagy mennyiségű ejtették volna el az állatvilág legkritikább példányainak, s különösen az exotikus madaraknak, mint ő. A vadászatban

keres kielégülést a természet iránti szeretete s egyúttal gyűjtő szenvedélye is. Fáradtság, veszély nem riasztja vissza attól, hogy egy-egy ritka példánnyal ne szaporítsa vadász-zsákmányai számát. 1892 és 93-ban az «Erzsébet» csatahajón tett földközi utazásáról kiadott nagy, több mint kétezer lapra terjedő munkájában vonzó módon írta le a távol Keleten szerzett vadász-élményeit. Elénk modorban írja le e könyvben az általa bejárt országok viszonyait, ezekből merített benyomásait s leírásaiban jelentékeny megfigyelő képesség nyilvánul. Útjában szerzett gazdag gyűjteménye, mely a Keletről hozott műtárgyakból, ethnografiai és természetrajzi tárgyakból áll, a bécsi Modena-palotában maradandó emléke ez útnak.

A vadászaton kívül sokat foglalkozik a katonai s a természettudományokkal is s kedvelője a zenének és a festészetnek. A közügyekben eddig főleg mint katona vett részt; a hadseregben lovassági tábornoki rangot visel s mint ilyen, néhány év óta «a legfelsőbb hadúr közvetlen rendelkezésére van rendelve» s így a legközvetlenebb közlésegről ismerheti meg a hadsereg állapotait.

KÉPEK A KELET-ÁZSIAI HARCZTÉRÉRŐL.

Port-Artur elestéig aránylag kevés orosz esett japán fogságba, összesen csak mintegy 4000, hanem számuk most már a Mukden körül elfogottakkal együtt meghaladja a 86 ezeret. Pedig ez a szám még folyvást szaporodik, mert az üldöző japán hadoszlopok minduntalan százával fogják el a kimerült, kiéhezett oroszokat, a kik mostanában már sokkal könnyebben adják meg magukat, mint a háború kezdetén.

Akkor tájban ugyanis az a hit volt elterjedve az oroszok közt, hogy a japánok foglyaikkal kegyetlenül bánanak, sőt meg is ölik őket, most azonban tudják már, hogy ellenkezőleg áll a dolog és sokkal kényelmesebb a fogság, mint a nehéz tábori élet. Hogy ezt megtudják az oroszok, arról sokféleképp gondoskodtak a japánok. Többek közt a télén, míg a Sahónál szemben állott egymással a két sereg, sok sárkányt eresztettek át a japán katonák az orosz táborba, a melyeken színes képekben le volt festve, mily vigan esznek-isznak, mulatnak Japánban a már fogságba került orosz katonák. Hasonló képes levelezőlapokat is ezrével szórakoztatták az elő-őrök vonalán s minden, az orosz seregben használt nyelven csábították a katonákat a megadásra. És úgy látszik, nem is eredmény nélkül.

Különös látvány egy-egy ilyen csapat fogoly kísérése, a mint a kis termetű, nagyobbára igen fiatalos, gyermekded arczu japánok közre veszik nagy, torzozott foglyait, kik redesen egész fejfel nagyobbak, mint ők. De mindig szeliden bán-

OROSZ FOGLYOKAT KISÉRŐ JAPÁN KATONÁK.

nak velük, még azt is megteszik, hogy a nagyon fáradtat, vagy sebesülteket karonfogva vezetik, míg a tábor mögé, a gyűjtőhelyre érnek velük, hol aztán vasutra rakják s hajókra szállítják őket, Japán felé, valamelyik fogolytelepre.

Eddig tizenhat ilyen telep van Japán különböző részeiben, hol szintén elég jó dolguk van a foglyoknak, csak a sok rizzszel és kevés pálinkával nincsenek kibékülve.

A mint a japánok kére kerítették Port-Arturt

nem soká töltötték ott tovább az időt. Négyezer embert ott hagytak őrség gyanánt, a többi pedig, élén a győzelmes vezérrel sietve vonult éjszak felé, hol aztán oly nagy sikerrel működtek a mukdeni csatában.

Nögi tábornok azonban előbb sorra megszemlélte az elfoglalt erőöket, hogy személyesen meggyőződhessék azok állapotáról s az ideiglenes javításokról is intézkedhessék. Képünk is ilyen munkájában tünteti fel a vastag téli ruhába öltözött hadvezért, a kit a japán tábornokok közt legkomorabbnak és legzárkózottabbnak tartanak; a mi különben nem is csoda, mert nem csak két fiát veszítette el az ostrom alatt, hanem még egyetlen unokaöccsét is, a ki az ő nevét és vagyonát örökölte volna.

Míg Nogi a nyugati szárnyon, addig Kuroki a keletin ért el nagy sikereket. Képünk úgy tünteti fel, a mint tábori távcsövön át szemléli a csata folyását. Mögötte három japán tiszt áll, leghátul pedig Sir Hamilton Douglas, az angol katonai attasé nézi, miként szorítják vissza Európa egyik nagyhatalmasságának híres hadait a fúrge japánok, a kik még csak negyedfél évtizeddel ezelőtt nyilakkal s lánssakkal voltak fegyverezve.

AZ UTOLSÓ MAECENÁS.

Az irodalompartolást is föl lehetne osztani korszakokra. A 16. században a Maecenások voltak, a kik viselték az egyes könyvek kinyomatási költségeit, a dedicatio volt érte a jutalom. Ezek többnyire nagy urak voltak. Uralkodók, hercegek, grófok, a kik már nem tudtak a pénzükkel mit csinálni. Magyarországon ez is másképp volt; a mi uralkodóink észre se vették az írókat, ha pedig észre vették, se nyomatták ki a könyveiket, legfeljebb a szállásukról és kosztjukról gondoskodtak. (Lásd a Kazinczy fogságát s a Martinovicsék lenyakazását). A főurak még annyit se törődtek velük, magyar érzésben levén hiányosak. Az utolsó komoly Maecenás Tóth Gáspár szabómester volt, a ki 1846-ban a Petőfi verseinek a kinyomatási költségét viselte. Ez a derék ember ezzel

KUROKI TÁBORNOK TÁVCSÖVÖN SZEMLÉLI A CSATA FOLYÁSÁT. (Az előtérben Hamilton Douglas angol attasé.)

KÉPEK A KELET-ÁZSIAI HARCZTÉRÉRŐL. — A harcstéren fölött fénykép után.

a tényével vett végre igazi mértéket az akkori főurakról.

Azután jött a rézkorszak, az előfizető-gyűjtők; lelkes honleányok, a kik nagy ambíciót helyeztek abba, gyűjtő-ívet kapván, hogy széptevőik közül minél többet gyűjtsenek az illető könyvre vagy lapra. A gyűjtött szám örömet okozott a könyvrónak, de egyszersmind irigységet keltett fel helyben a gyűjtő iránt, kinek ily széles köre van. Ezzel az elsőség járt egy kis városban. Jókainak Szegeden egy Kemény Nándor nevű fiatal ember hétszáz előfizetőt gyűjtött annak idején az «Üstökös»-re — ezen a czímen lett aztán rendőrkapitány, mert a ki annyi pénzt tud az embekekből kivenni, az a titkaikat is kiveszi, mint a benzín.

Azután jött az ezüst korszak, (illetőleg most éljük), a mikor csak az olvas, a ki akar, míg végre be fog következni az arany korszak, a mikor mindenki olvasni fog.

Az én írószámom már teljesen beleesik az ezüst korszakba, én már nem adtam ki egyetlen könyvet se előfizetési felhívással, eleven Maecenást pedig nem láttam, csak az öreg Baldácsi Antalt a hetvenes években, csakhoggy akkor én még nem voltam író, csak mint diák figyeltem az irodalmi életet.

Báró Baldácsi Antal egy a középkorból visszamaradt alak volt, hiszen azért is volt Maecenas. Egy kicsit különöz volt, egy kicsit nagylelkű, egy kicsit fősvény, egy kicsit pazarló és hiú, de nem egy kicsit. Különbözik pedig mint országgyűlési képviselő, az ellenzékhez tartozott, daczára annak, hogy azelőtt a császári tisztek közt szolgált. Gazdag ember híreben állott, — a belai uradalom volt az övé Esztergommegeyében.

Sok tréfát csináltak akkoriban vele a képviselő-társai, de rá is szolgált, (Kadarkuthy bárót róla másolta Jókai), az élz-lapok állandó alakot faragtak belőle. Szeszélyes volt és zsarnok s csodálatos észjárással elégitette ki hajlamait. A falujában száz-száz forint ajándékot utalványozott évenként a papnak és jegyzőnek, hogy bírsághossza őket. Ha valamelyikre megharagudott, odaizent a huszárjával, hogy a plébános úr, vagy a notárius úr fizetéséből ezert tíz forintnyi levonatik s az esztendő végén aztán ilyen levonásokkal fizette ki a kegyadományt, vagyis a mi megmaradt belőle.

Nem is áldomván, hogy a szélsőbaloldal valaha uralomra vergődjék, de nem is lévén azt szándéka elhagyni, valami exotikus nagy pozíciókat keresett. Mikor Bolgárország trónja üres volt (a Battenberg megválasztása előtt) Baldácsit is lefőzték a házaló politikai ügynökök egy pár ezer forintig, bele menvén a propaganda csinálásba, hogy őt válaszzák meg a trónra. Persze nem lett belőle semmi, csak nagy derűltség. Az ügynökök egyszerűen zsebre vágták a pénzt. De azontúl aztán nagy czélpont volt az öreg úr, minden e fajta dolognál.

Egyszer az öreg Teleki Sándor, az író, tréfálta meg, többet magával hozza menvén, hogy egy szerezsen küldöttség van itt a melyik királyt keres, nem vállalná-e el a trónt?

Az öreg gondolkodott.

— Mibe kerülne? — kérdé.

— Százezer forintba.

— Hm.

— De ott kell lakni.

— Hm. Ez kellemetlen. Majd még gondolkodom rajta.

Reggel aztán a házban megadta a feleletet, hogy az ott lakás veszedelmes lenne az egészségére és hogy nem ember evők-e, de mégis megkérdezte a végén:

Fénykép után.

NOGI TÁBOROK PORT-ARTUR ERŐDEINÉL.

— Hol vannak szállva?

— Az Angol-királynőben, — felelték.

Az öreg úr ugyanis nagy ravaszul maga akarta lebonyolítani a többi, nehogy proviziót kérhessenek Telekiék.

Mikorra azonban Baldácsi a bizalmas titkárját, a János komornyikot odaküldte, akkorra már a betanított portás azt felelte, hogy Bécsbe utaztak.

Sokat haragították e miatt a későbbi években a folyosón, különösen Horváth Gyula szeretett vele inceselkedni. Félrehívta egyszer nagy bizalmasan.

— Van most egy szekta Afrikában, a melyik Isten keres, Tóni bátyám. Hét püspöke itt tartózkodik Budapesten, nem vállalkoznál?

— Ugyan eréd! — szölt morózusan.

— Csak negyvenezer forintba kerül és ott se kell lakni.

Az újságírókkal és írókkal, hogy dicsérgessék, jó lábon állott. Azok ki is használták. Már tudniillik az a része az íróknak és újságíróknak, a melynek kiirtását maguk az írók és újságírók hordják a szívükön legjobban. Leginkább a könyvek kiadását segítette elő, ámbár a pártlapokra is sokat költött. De a könyvekkel szemben azért volt generózus, mert tetszett neki a Maecenas szerepe. Uri dolog az, szokta mondani sopánkodó hangon. Franciaországban a királyok csinálták, itt a mi vállainkra esik.

Az ily pumpoló alakok már úgy ismerték az öreg urat, mint a tulajdon tenyerüket s kész tervvel kopogtattak be legénylakására. Egész chablonjuk volt már ehhez, mint a szakácsoknak a pléhjük a pampuska-sütéshez.

Az illető auctor előadta, hogy egy ilyen és olyan könyvet szándékozik kiadni, a melynek egyik fejezete, a X-ik ekképen hangzanék: «Baldácsi báró és működése.» Ennyit a tartalomról. (Baldácsi kedélyesen hunyorított.) A munka megjelenése szükségesét pótolna, dicsőségére válnék az irodalomnak, de hát a kiadók szükmarkúak és hát végre is igazuk van, az ilyenfajta munkák többnyire a gavallér nagy urak segítségével lesznek közkinésű, stb.

— Hát pénzt akar? — dohogta Baldácsi.

— Igenis, azzal az alázatos kéréssel jöttem méltóságodhoz, tudván nagy szívét...

— És mennyi kellene?

— Hétszáz forint.

— Hétszáz forint! Menjen az ördögbe! Hol vennék én hétszáz forintot? Nincs, kiraboltak, kipumpoltak. Rosz termés volt. Nincs nekem pénzem. Majd máskor, máskor...

De már erre el van készülve a «szerző» és kihúz a zsebéből egy üres váltót.

— Hoztam kérem alásan egy váltót.

— Az ördög vigye el magát amice (s izzadni kezd a báró lecsüngő üstöke). Hát rám jön a váltóval, mint egy revolverrel. Nekem szegzi? Kikérem az ilyen eljárást. Egy Baldácsival szemben. (Dühösen rázza az ökleit.) Hát modor ez? Jól van, aláírom, de ez szemtelenség, ha tudni akarja és ezért a szemtelenségért levonok magának kétszáz forintot.

— De méltóságos uram.

— Semmi de. Ötszáz és egy garassal se több.

Ezzel megfogja a ludtollat és kitölti a váltót ötszáz forintra, majd odacsapja neki haragosan.

— És hát mit fog most maga ezzel csinálni?

— Pénzzé teszem valahol.

— Pénzzé? De hiszen bankban nem adnak rá, mert több aláírás kellene hozzá s az magának nincs, hát ki váltja be?

— Van egy ismerős zsidóm.

— Ühüm. No, ez derék. No, üljön csak le — kínálja helylyel nyájasan, — beszéljük meg a dolgot. Mondja nekem őszintén, mennyit kap attól a gazembertől erre az írka-firkára, mert az bizonyosan tudja, hogy én csak hosszú pörrel szoktam fizetni s húzom az ügyvédi locsogás legvégső határáig.

A szerző töredelmesen bevallja:

— Hát bizony nem igen kapok én ezért négy száz forintnál többet.

— No, azt nem hiszem. Annyit nem adhat, ha csak nem szeméten szedi a pénzt. Hiszen én egy eladósodott ember vagyok, azt már tudják rólam. Én attól felek, barátom, hogy maga nem kap többet háromszázötven forintnál.

— Bizony nem lehetetlen.

— Tudja mit, amice, én ezt beváltatom magának háromszázötven forintért. Az én komornyikom szokta kiadogatni a megtakarított pénzt. Ő többet adhat érte, mert ő neki mégis meg fogom egyszer adni, egy jó órában kiválthatja belőlem. No, mit szól hozzá?

— Nem lenne rosz, méltóságos uram.

— Lássuk hát. (A báró csenget és az inas ott terem.)

— Méltóztat parancsolni?

— Van pénzed, János?

— Mire?

— Egy váltót beváltani.

— A hogy méltóságos uram gondolja.

— Váltsd be, János.

János erre behozza a nagy bőrtáskát és kifizette a 370 forintot.

A «szerző» hálálkodva távozik, Baldácsi pedig egyedül maradván Jánosával, ravaszul hunyorít feléje.

— No, ezt az ember derekasán becsaptuk, János!

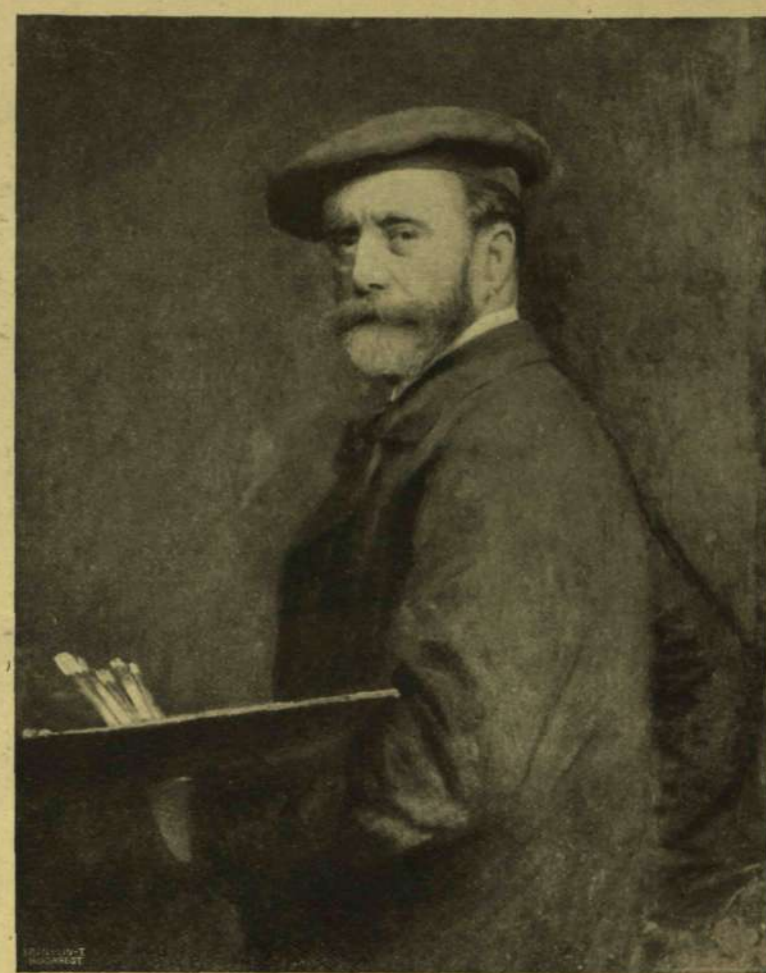
S madarat lehet vele fogatni, olyan vig, hogy ő most milyen jó üzletet csinált.

Igy nézett ki az utolsó Maecenas, a ki katolikus létére, mikor meghalt, minden vagyonát a protestánsoknak hagyta. De ez annyira nem volt természetes, hogy azok gyanúporral élven, hátha holta után is be találja őket csapni, évekig gondolkodtak nagy körültekintéssel, nem jár-e valami veszedelemmel az örökség elfogadása.

M—th K—n.

Munkácsy Mihály: Milton leánya.

Horovitz Lipót: Saját arcképe.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSA.

A Nemzeti Szalon napokban megnyitott tavaszi kiállításán mintegy háromszáz műtárgy várja a látogatót. Olajfestmények, színes krétarajzok, szénrajzok, genre-szobrok töltik meg a Szalon öt termét, hol a régiek, ismert nevű művészek mellett sűrűn találkozunk új, fiatal tehetségek munkáival, kik közt nem egy máris meglepő készséget s komoly törekvést mutat. A kiállítás legszebb díszei Munkácsy Mihálynak az első teremben függő két képe. Az egyik «Kis leány kutyákkal», a másik egy «Milton leánya» vázlat, melyet a nagynevű mester «Milton» című híres festményéhez készített. Igen jel-

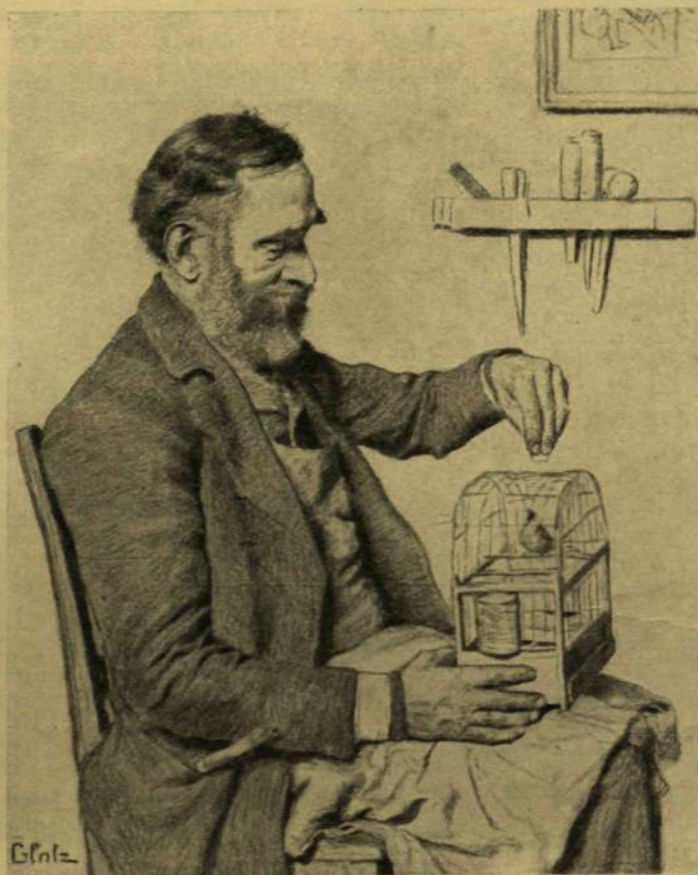
lemző e két kép a mester stílusára. Abból a korszakból valók, mikor levették a düsseldorfi iskola hatását, s munkáin egészen új színskálát figyelhetünk meg.

A Munkácsy-képekkel szemben, a Bécsben élő híres magyar származású arcképfestő: a Horovitz Lipót három festményét találjuk. Az egyik Pulszky Ferencnek a 80-as években készült arcképe, (a-punk is bemutatva annak idején), a másik a művész saját arcképe, s a harmadik a művész leányát ábrázolja. Eleven, jellemző képek, a kifejezésnek azt az erejét mutatják, melyet az európai híró művész arcképein régóta becsülünk.

Jól ismert nevű művészeink közül itt találjuk

a következők műveit: Peske Gézáról «Megfogtalak» (káposztás kertben hernyókra vadászó fiú), Hány Gyula szingazdag festménye: «Az Adria-palota Fiumében», Margitay Tihamértől «Haza-felé», Katona Nándortól téli tájkép, Zemplényi Tivadartól «A konyhában», Kacziány Ödöntől «Reggel a Lago di Comón», Brück Miksától «Siófoki tájkép», Tolgyessy Arturtól «Napnyugta az erdőben», Vajda Zsigmondtól «Gyermek-genre», Ujváry Ignacztól «Erdei patak», Kézdi Kovács Lászlótól tájképek, Tury Gyulától «Béke». Glatz Oszkár egész kis gyűjteményt állított ki szénrajzaiból, Olgyay Viktor köre rajzolt, vízfestékekkel tollal készített havas tájrészleteket. Ferenczy Károly ezuttal tengeri tájképeket állított ki. Szinte izzanak a napfénytől.

A fiatalok közt új név: Somos Arpád. Egy csomó

Glatz Oszkár: Madár-barát.

Egry József: Órásk.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Peske Géza: «Mefogfotalk!»

karikatura tanuskodik tehetségéről. Sok humorral, alapos rajztudással mutatja be színes rajzokban a magyar falut: a hetivásárt, esküdt uramékat, a jelölt urat választói körében, stb. *Glatter Gyula* «Bohéme» című képe műtermet mutat, hol fiatal művészek munka után hangversenyt rögtönöznek. *Egry József* «Órások» című szénrajzával mutatkozik be; *Gulácsy Lajos* firenzei részleteket festett. *Morlin Amadé* vízfestményein a mesevilág sajátságos hangulata vonul végig. *Undi S. Mariska*, *Lakatos Artur*, *Vadász Miklós*, *Berkes Antal*, *Conrad Gyula*, *Balász Vera* stb. neveit sikerült rajzok, festmények viselik. Itt vannak még *Beck O.* Fülöp plakettjei, s pár kisebb méllszobor, tanulmány, *Lukácsy Lajos*, *Bellen Gyula*, *Frim Jenő* és *Kupás Sándor* fiatal szobrászoktól.

A SZINEK HATÁSA AZ ÉRZÉKEKRE.

Érdekes megfigyeléseket közölt nemrég egy német fiziológus arra a kérdésre vonatkozólag, hogy milyen hatást tesznek a színes fényugarak az érzékekre. Azt a tapasztalatot tette, hogy érzékeink nem működnek egyformán a teljes világosságban, a sötétségben s a színes fényben. A vörös, sárga, zöld és kék fény erősen mezzavarja hallásunkat, úgy hogy nem tudjuk pontosan megítélni, honnan jó a hang. Egyensúly-érzékünkre is befolyással van a színes fény. Leginkább azonban az izlésünket zavarják meg a színes fényugarak. A legtöbb esetben vagy fokozódik, vagy csökken az izelő-képesség, sőt néha egész más ízét érezzük ugyanannak a dolognak színes, mint fehér fényben. Bizonyos színek hatása alatt pl. a minnek máskülönbön cukros íze van, — sós vagy savanyú ízűnek találjuk.

Vannak emberek, különösen a hőmérséklet iránt érzékenyek közt, a kék és a kék és a viola szín csökkenti a hideg érzését, vagyis ugyanolyan hőmérsékletű helyen kevésbé fájnak kék, vagy viola világításnál, mint a rendes világításnál, viszont pedig ha zöld, vagy piros a fény, akkor meg jobban fájnak.

A rendes, fehér fényű világosság meglete vagy hiánya is határozott hatással van az érzékekre. Így például a homály csökkenti hallási érzékenységünket, világosságban finomabb a

hallásunk, mint sötétben; a gyöngye hallású ember jobban hall a világosságban, mint mikor sötét van. Ezt tapasztalják bizonyos mértékben a hajósok, kik gyakran mondják, hogy éjjel kevésbé jól értik a hangot, mint nappal. Viszont a vörös, sárga és zöld fény magasabbnak tűnteti fel a hangot, mint a milyen, a viola szín pedig mélyebbnak.

[Arra a hatásra nézve, melyet a többi érzékek tevékenysége tesz valamely elszigetelten álló érzékre, érdekes dolog megjegyezni, hogy a német kutató szerint a vakok tapintó érzéke, me-

lyet általában a jó szemű emberekénél jobbnak, fejlettebbnek szokás tartani, valósággal gyöngébb. Általában minden érzék szenved a világosság hiánya miatt. A dohányzó emberek jól tudják, hogy sötétben nem esik jól a pipa, vagy a szivar, sokszor pusztán szaglásuk és izlésük révén meg sem tudják mondani, ég-e a pipájuk, vagy sem. Az a tény, hogy a sötétben az izlés gyöngébb lesz, megmagyaráz bizonyos akaratlan mérgezési eseteket, a mikor valaki sötétben egyéb ital helyett valami mérget, vagy legalább is ártalmas dolgot iszik, a nélkül, hogy észrevenné annak az ízét.

EGYVELEG.

* **Szent-Pétervárott** az utcán vagy nyilvános tereken csak katonai zenekarok játszhatnak.

* **Új japán sziget.** Közélebb Japán területe a véres háború nélkül is gyarapodott. A japáni szigetvilág legdélibb részén ugyanis vulkanikus, tengeraltalatti mozgalmak folytán sziget emelkedett ki a tengerből. *Tvojina* sziget lakói november közepén, délfelől heves robbanásokat hallottak, majd sokáig füst emelkedett a levegőbe. A lakosok azt hitték, hogy a két ellenséges hajóhad akadott egymásra. Mikor azonban február havában a *Tvojina* sziget-beliell ellátogattak arra a helyre, a honnan a füst-felhőket felszállani látták, szigetet találtak ott. A sziget kerülete mintegy 2600 kilométer, köralakú és homokzátonyok látszanak partjai körül. Talaja sziklás, csak a déli partokon fekszik vastag földréteg. Az északi félen forróvízi tó van, az északi parton pedig félgömb alakú domb emelkedik, a melyen már a fölkelő nap zászlaja lobog. A szigetet hivatalosan birtokába vette már a japáni kormány és elnevezte *Nüsinának*.

* **Tizenkét teabokorról** egy font tealevéll kerül szárfításra. Miután ennek átlagos ára a termelési költségek levonása után helyben egy shilling (1 korona 40 fillér) egy hold földön pedig 900—1000 bokor van, ennek jövedelmét mintegy 112 koronára lehet tenni.

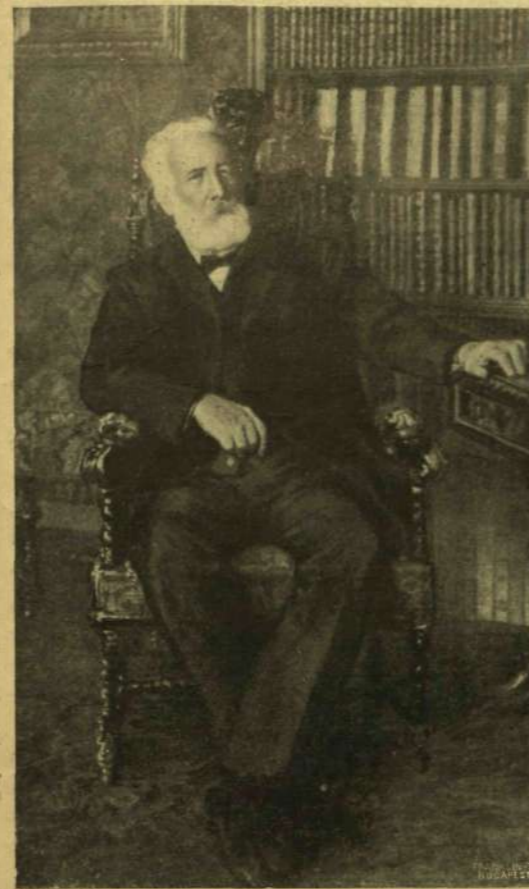
* **A kínai államadósság** 1871-től 1901-ig nem kevesebb, mint két milliárd koronával szaporodott meg. Vannak közte 8, 7, 6 és 5 százalékos kamatot fizető tételek. Ezek legnagyobb része Angliában van elhelyezve, s így az angol tőke Kínából évente átlag 120 millió koronát kamatoztat. Az államadósság után fizetendő kamatok az összes bevételek egy harmadát veszik igénybe. Mandsuria elvesztésével hatodfél millió adófizetővel lett szegényebb Kína s így pénzügyei nem a legjobban állanak.

* **Egy elsőrendű amerikai vasút** menetrendje még 1834-ben ekképp szót: «A mozdony minden nap délelőtt tíz órakor elindul, ha szép lesz az idő». Franklin idejében a postakocsi Philadelphiából New-Yorkba négy napig volt úton. A lépésben haladó fűrmű kocsiá időközben a bakon harisnyát kötött.

Somos Árpád: «Fazekat vegyenek!»

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

VERNE GYULA AMIENSI KÖNYVTÁRÁBAN.

VERNE GYULA.

1828—1905.

Széles é világon mindenütt, a hol regényeket olvasnak az emberek, ezeken és ezeken fogadták részvételt *Verne Gyula* halálának híre. Az elmúlt évtizedek írói között nagyon kevesen voltak, a kik a közönségnek akkora tömeget látták volna el szórakoztatni és tanulságos olvasmányokkal s még kevesebben, a kik az érdeklődést, melyet fölkeltek, annyira ki bírták volna elégíteni, mint ő. Munkái egyaránt érdekelték a felnőtt és a serdülő olvasót, képzelőtekné derült játéka nem ismert kor-határokat, egyformán gyönyörködtetett mindenkit s ép ezért hatása, ha nem volt is nagyon mély, szélesebb körű volt, mint nem egy nála nagyobb íróé. A magyar közönség is régi, kedves ismerősét vesztette el benne, lapunk pedig egyik kedvelt íróját, a kinek regényei egykor kedves olvasmányai voltak a «*Vasárnapi Ujság*», újabbak pedig melléklapja, a «*Világkrónika*» olvasóinak.

Verne Gyula Nantesben 1828 február 8-ikán született s már kora ifjúságában lépett az irodalmi pályára. Kezdetben sokat küzdött, a nélkül, hogy nagyobb sikert tudott volna aratni. Mint az ötvenes évek párisi írói majdnem mind, ő is eleinte a színpadnak dolgozott; 22 éves korában egy verses vígjátéka került színre a *Gymnase-színházban* s azután is nagyobbára színdarabokkal próbálkozott. Darabjai azonban legfeljebb ha félsikert arattak s nem czáfolták meg ifjabb *Dumas Sándor* mondását, hogy jobb lett volna, ha fűszerkereskedőnek megy, mint írónak. A szegénység is nyomasztotta, mert kísérletezései ez idejében elfogyott csekély apai öröksége, adósságokat is csinált, melyek fizetésére nem volt egybe, mint a jövő reménye. Mintegy tíz évig tartott ez a bizonytalan helyzet, a míg be nem látta, hogy a dráma nem neki való terület s a míg meg nem találta azt a műfajt, a mely tehetségének, szelleme irányának legjobban megfelelt.

1863-ban írta meg első regényét, a melyben annak az írónak mutatkozott be, a kinek aztán csakhamar ismerté és elismerté a világ. «*Őt hét léghajón*» volt e regény címe s *Hetzel* párisi kiadónál jelent meg. Talán akkor maga sem sejtette, mily döntő hatással lesz ez a munka egész pályájára. A tetszés azonban, a mely nyolc évvel később megjelent, hamar megtanította arra, hogy ez az ő igazi tere, a hol a siker forrása nyílt meg számára. Ezzel a regénnyel *Verne*, ha nem

alkotott is új műfajt (mert hiszen hasonló munkák nagy számmal voltak már régen azelőtt is), hanem modern formában újálesztette a természettudományi regényt.

Epen jókor jött ez a föllépése. Akkortáiban lendült fel addig soha nem is álmotodt mértékben a technikai tudomány, a mely úgyszólván átalakította az egész életet s ez átalakulás magával hozta az emberek mindinkább fokozódó érdeklődését a technikai és természettudományi ismeretek iránt. Ezt az érdeklődést az akkori tudományos irodalom, melynek még nem volt sem elegendő szerve, sem elegendő ügyes írója az ismeretterjesztésre, csak hiányosan tudta kielégíteni. Verne művein aztán annál inkább kapott az olvasók nagy sokasága, mert ő az ismereteket eladdig példátlanul tetszetős alakban tudta közölni, úgy, hogy műveiből nemcsak komoly tanulást, hanem szórakozást is merített a közönség. A *Verne-regények* ép oly mulatságosak voltak, mint a korabeli írók legjobb művei s e mellett szinte játszva meg lehetett belőlük tanulni tömegtelen olyan hasznos és szükséges dolgot, a melyekhez nélkülök csak fárasztó tanulmányozás vezetett volna. Mert nem lehet tagadni, *Verne*ben nemcsak az egyes ismeretterjesztő tulajdonságai voltak meg, hanem sok volt benne az igazán kiváló regény-íróból is. Előadásában van szellemesség, nem épen mély, de kedves humor, a helyzeteket, melyekbe alakjait juttatta, jól ki tudja használni, elegáns francia stíljé az irodalmi igényeket elégíti ki, egy-egy érdekes alakot két-három vonással nagyon jól tud megrajzolni, s mindenképpen igen élénk a leleménye; meséit pompásan tudta megindítani, bonyolítani s a végén kibogozni. Nyoma se volt nála a nagy-képző komolykodásnak, ismeretei gazdag raktárából oly keresetlen egyszerűséggel szórta az adatokat regényeibe, hogy tanító célzata szinte rejtve maradt az olvasó előtt. Volt még egy az igazi íróra valló adománya: színes, élénk leíró-tehetsége; a tropikus vidékeket, melyeket pedig soha életében nem látott, pompásan tudta képzelet segítségével leírni. Képelete a technikai dolgokkal is csak úgy játszott, mint az emberi élet s a természet jelenségeivel, a nélkül, hogy valaha léhává lett volna. Soha meg nem szorult adat dolgában, a meglevő vívmányokon kitűnő szemmel látta meg, hol s mely ponton lehetséges és valószínű a további fejlődés s hova fog ez előbb-utóbb vezetni. S e lehetőségeket s valószínűségeket használta fel aztán kombináló képessége arra, hogy hihetővé tegye a hihetlent s az olvasó szeme elé állítsa a lehetetlent.

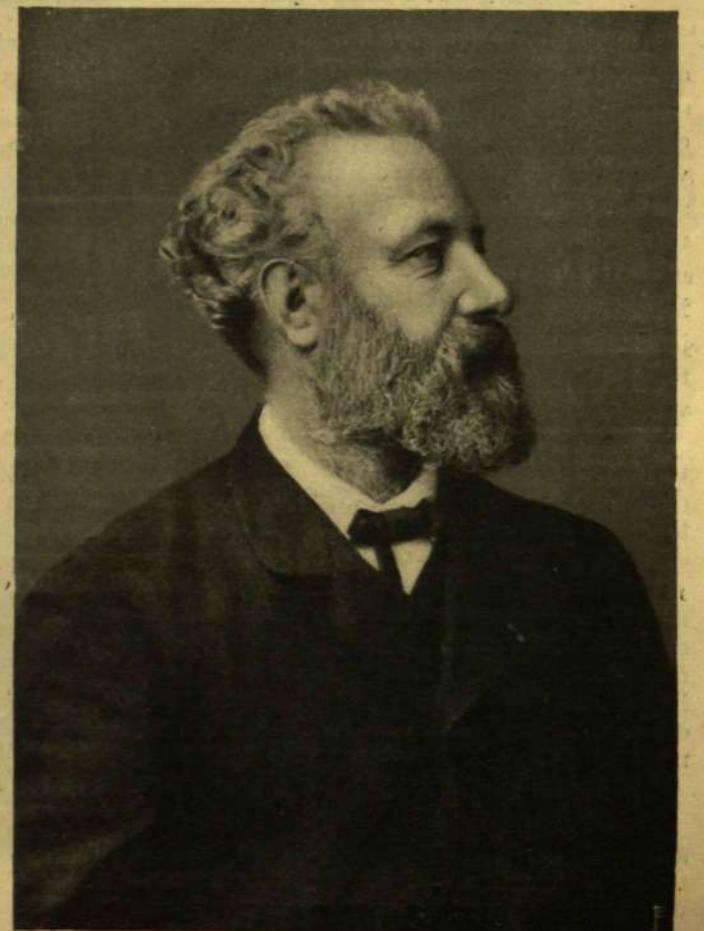
E tulajdonságai, melyeket minden olvasója jól ismer, teljes mértékben nyilvánulnak már első regényében is, mely különben egyike a legsikerültebbeknek. Érthető tehát a tetszés, melyet mindjárt az első lépésével keltett s mely aztán minden újabb könyve megjelenésekor megújult. Sorban következtek ezután a többiek: «*Az angolok az északi sarkon*», «*A jégisívatag*», «*Hatteras kapitány kalandjai*», «*Utazás a holdba és a hold körül*», «*Húszezer mérföld a tenger alatt*», «*Három orosz és három angol kalandjai*», «*Grant kapitány gyermekei*», «*A prémekek hazája*», «*Utazás a föld körül 80 nap alatt*», «*Strogoff Mihály*» — és ki győzné elsorolni regényeit mind? Hiszen termékenysége is csodálatra méltó volt, csak úgy ontotta a regény-tárgyakat, a nélkül, hogy bármi tekintetben kimerülést mutatkozott volna nála.

Egyik legjellemzőbb sajátága *Vernének* — s egyúttal kiválóságának mértéke is, — hogy a természettudományi ismereteket nem közölte azon nyersen, a hogy elébe kerültek, hanem ezeket is, ép úgy mint a meséket s az emberi alakokat, feldolgozta képzelőtevével. A már meg levő technikai vívmányokat képzeletileg tovább fejlesztette, a holt adatokat megélevenítette s a logikának szárnyat adott fantáziája. Így tör-

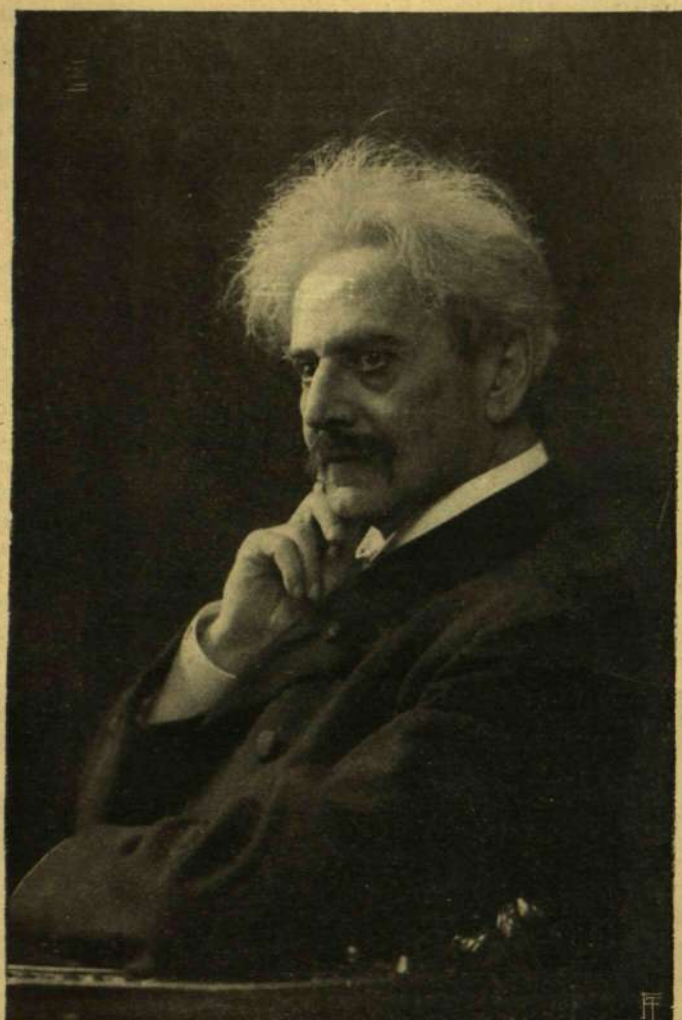
tént azután, hogy *Vernében* nemcsak írók láttak — s jogosan — az emberek, hanem föltalálót is. Egész sereg olyan készülék vagy technikai berendezés fordult elő regényeiben, melyek ezek megjelenése korában még álmokképek voltak, ma pedig már valóságok, vagy legalább is lehetőségek. Annak idején még a képzelet játéka volt a föld körülutazása nyolczvan nap alatt, — ma már bárki megteheti. A kormányozható léghajó már első regényében («*Őt hét léghajón*») nagy szerepet játszik. Később azonban *Verne*, mint az aeronautika számos komoly munkása, fölhagyott a kormányozható léghajó gondolatával s «*A hódító Robur*» című regényében már motoros repülőgépet szerkesztett. Automobilt magától járó gőzkocsi alakjában már akkor irt le, mielőtt a gyakorlatban komolyan hozzáfogtak volna az automobil szerkesztéséhez. Tenger alatt járó hajóját ismerjük «*Húszezer mérföld a tenger alatt*» című könyvéből, hadi alkalmazásban pedig a «*Sándor Mátyas*»-ból, mely művek megjelenésekor még legfeljebb ha a komoly szakemberektől megmosolygott ábrándozók hittek, hogy lehetséges lesz tenger alatt is járó hajót szerkeszteni. Ma pedig ez a haditengerészeti technika egyik legkomolyabb problémája. Az «*Egy kínai viszontagsági Kínában*» című regényben már megtaláljuk a fonográf csirját is; egyelőlegny s menaszonyra tekereseket küldenek egymásnak, melyekbe bizonyos jegyek vannak belekarcolva s melyek bizonyos készülékben emberi hangon megszólalnak. Ez a készülék, bár pusztán a képzelet szüleménye, közeli rokonságban áll az Edison-fele fonográfjal. S egész serege van *Verne* műveiben az oly elms kombinációknak, melyeket azóta a technika megvalósított, vagy melyek megvalósításához ma már közel áll. Hogy nem egészen úgy valósította meg, az nem von le semmit *Verne* érdeméből. A költő lelke előre megsejti a dolgokat, melyeket a gyakorlat embere módszeresen, apró részleteikben később megcsinál.

Verne Gyula néhány regényét az egykor népszerű francia regény-és drámaíró, *D'Ennery* társaságában színpadra is vitte. Mint látványos darabok mindenütt nagy tetszésben részesültek. Nálunk is előadtak közülök többet s annak idején kedvelt darabjai voltak a Nép-színházban.

Verne már mintegy 40 év óta Amiensben lakott, a hol most meghalt. Az utolsó években szeme világa nagyon meggyöngyölt, de munkakévdét ez sem lankasztotta el, minden egy-két esztendőben jelent meg új regénye a legutóbbi időig. Mondják, hogy egész sereg kézirata maradt,

VERNE GYULA.

POPPER DÁVID.

melyekre nézve az volt a kívánsága, hogy csak halála után jelenjenek meg. Régebben a nyarat mindig tengeren töltötte, saját yachtján járva a Földközi-tenger, Angolország, Skócia, Dánia s a Skandináv-félsziget partjait. Most már évek óta erről az élvezetéről is le kellett mondania; elvonultan élt amiens magányában, holtáig megőrizve kedélyének frissességét, jóízű humorát és munkaképességét.

Új eszméket nem vitt az irodalomba, új világnézet távlatait nem nyitotta meg az emberiség számára, mint a legnagyobb írók szokták, — de az emberiség halálára tartozik neki, a kinek több mint 40 éven át annyi hasznosan és élvezetesen eltöltött óráit köszönhet.

POPPER DÁVID.

Fővárosunk zenei életének egyik érdekes alakja Popper Dávid, a Csehországból hozzánk származott gondokaművész. Mint már világhírű embert hívták hazánkba, ezelőtt husz esztendővel, az Országos Zeneakadémia gondokaművészévé. A világhírű művészből elsőrangú tanító-mester vált, díszes, büszkesége az akadémianak és egyik vezéremberévé zenevilágunknak. Mostan, művészi pályafutásának negyven éves jubileumakor, melyet márczius 28-án és 29-én tartottak meg, a fővárosi társadalom és művészvilág színe-java egyesült ünneplésére.

Popper Dávid ma elismert legnagyobb mestere hangszereinek, a gondokának: előadása elbűvölő, merőben új hanghatásokat fedezett föl e férfias, búsongó, de természeténél fogva szűk terjedelmű hangszereken.

Zeneszerzeményei legnagyobb részét gondokákra írta. Van sok átírt, vannak hangversenydarabjai, magyar rapszódiai. Európa művészeinek sok nagyhatású, kedvelt műsor-darabja Popper tolla alól került ki. Elmondhatni, hogy ő teremtette meg a gondokaművészet modern irodalmát, mint annak idején Liszt Ferenc a zongoráét.

Életrajzát az alábbiakban vázoljuk:

Popper Dávid 1846 június 18-ikán Prágában született s az ottani zene-konzervatóriumban tanult. Tizenhét éves korában művészi körökre indult, bejárta Európa nagyobb városait és nagy sikereket aratott. 1868-ban a bécsi udvari operához szerződött s ott működött 1873-ig,

mint első gondokás. Ekkorra (1872) esik első házassága. Nőül vette Menter Zsófiát, a nagy hírű zongoraművésznőt. A két művész házassága azonban nem volt szerencsés; pár év múlva elváltak. A bécsi operától 1873-ban megváltván, Popper Dávid újabb hangverseny-körutakat tett, hol egyedül, hol mások társaságában s kiváló művészetével újabb sikereket aratott Európaszerte. A 80-as évek közepén Trefort miniszter megnyerte őt a Zeneakadémiához tanárnak. Ezzel a Zeneakadémia is, fővárosunk művészi élete is nagyon sokat nyert. Messze földről, tengeren túlról is jönnek tanítványai: az ő hírneve az Országos Zeneakadémiát is emelte. Hubay Jenővel és még két más művészzel együtt megalapította a Budapesti Vonósnyegyes Társulatot, (Hubay-Popper vonósnyegyes), mely másfél évtizeden át állandó nagy népszerűségnek örvendő működött.

Negyven éves művészpályájának második felét nálunk töltötte Popper. Ez idő alatt szívben-lélekben magyar emberré vált. Második ne-jétől való serdülő fiát is magyarnak nevei, s ha az előjelek nem csálnak, kiváló művészzé is.

Popper Dávid jubileuma. A híres gondokaművészt, az országos zeneakadémia tanárát a művészek, a zenekedvelők, tanítványai szeretettel ünnepezték nevezetesen művészi pályája negyvenedik évének küszöbén. Az országos zeneakadémia nyitányában márczius 28-án kezdődött az ünneplés, a melyen díszes közönség jelent meg.

Gróf Apponyi Albert is jelen volt, mint az intézet díszelőke. A közoktatási miniszter nevében Lippich Elek miniszteri tanácsos üdvözölte a művészt, utána Mihalovich Odön igazgató, ki a tisztelőket ezüst tea-készletet adott át. Hubay Jenőné szül. Czebrján Róza grófnő a hölgybizottság nevében tizezer koronáról szóló alapító-levelt adott át. Az összeg kamatját a legjobb magyar gondokás növekedéséért kapja évenként. Következett a többi zene egyesület s a lipótvárosi kaszinó üdvözlésének tolmácsolása, koszorúk átnyújtása. Popper Dávid mély meghatottságot néhány köszönő szóban fejezte ki. — Márczius 30-án este a Royal fogadóban rendezett hangverseny fejezte ki az ünnepek művészi jelentőségét. Popper mint előadó és zeneszerző és mint ama kiváló hegedűkürtartó tagját, mely hosszú évek óta a főváros legelőkelőbb zenei élvezetét szolgálja, — tapsolta folytonosan a közönség. A hangverseny-tákosma követte, melyen Berzeviczy miniszter is részt vett. Az első felkötésben Rákóczi Jenő méltatta Popper érdemeit, a ki idegen földről származván el, teljesen összeforrott a magyarsággal és zeneművészetünk egyik büszkesége. Végül János kuriai bíró a zenekedvelők közönségét hálóját fejezte ki. Berzeviczy Albert a magyar kultúra elismerését tolmácsolva Popper művészetét iránt. A miniszteri mulandóság, mondtotta, hódol az örökkévaló művészetnek. Popper Leó, a művész fia, mondott köszönetet atyja nevében, a ki a meghatottságtól nem tudott szóhoz jutni, csak utóbb, néhány szóval fejezte ki hálóját.

«NEMO.»

— Magyar történelmi opera, előjátékkal, 3 felvonásban; szövegét és zenéjét írta gróf Zichy Géza. Bemutatta a Magyar Kir. Opera 1905. márczius 30-án. —

Gróf Zichy Géza legújabb, kiváló érdekességű műve jókor jött: a kor hangulata kedvez neki; s már csak ezért sem kell attól tartania, hogy bukással kezd pályáját, mint az operairodalom nem egy elismert remeke («Fidelio», «Traviata», «Carmen», stb.). De méltó is, hogy tartós sikere legyen: annyi benne a nemes vonás, hogy már a példaadó hatásukért is kivánatos a fenmaradása. Még a francia cselzővő is, a ki a darab hősnének katasztrófáját, sorsa fordultát, előidézi, utóbb meghajol a lelki nagyság előtt és vezekel. Egyetlen megáttalodott ember a hitehagyott Jussuf, «Nemo» atyja.

De nem foglalkozunk a mű szövegével; e lap f. évi 4. száma behatóbban ismertette már, s mutatványul is közölte egyik részletét. Annyit el kell róla mondanunk, hogy a legkényesebb felada-

tot mesterien oldotta meg: II. Rákóczi Ferenc fejedelem dísz alakját teljes méltóságában sikerült átültetnie a dalműszínpadra; látjuk őt nemes öntettségében, mikor a neki felajánlott lengyel koronát elhárítja fejéről: «ő csak a maga nemzete jogát akarja kivívni»; látjuk férfias szilárdságában, az elvesztett trencsényi ütközet után: «harczolunk halálig, noha nem lesz gyümölcse.» A házsártos, de vitéz és hűséges Bercesényi Miklós is igazi alakjában, mint tiszteletreméltó, törhetetlen jellem tűnik fel. Érdeklődésünk azonban első sorban a czimsze-replő felé fordul, a kit maga a fejedelem nevez el «Nemo»-nak, hogy ne keljen renegát, hontagadó apja nevét viselnie. Ezt az alakot — a Rákóczi-nóta névtelen megteremtőjét — csak zeneköltő képzelete találhatta ki. S itt újra bebizonyult Wagner Rikárd követelményének jogosultsága, hogy a szövegköltő és a zeneszerző ugyanegy személy legyen; így a költő csak olyan eszelekményt és helyzeteket alkot, melyek a megzenésítésre a legnagyobb mértékben alkalmasak. Gróf Zichy Géza, a zeneszerző, e részben valóban meg lehet elégedve szövegköltőjével, bár a rimeknek néha nagyon is erős esen-gése olykor észrevétlenül tesz, árnyékba von egy-egy zenei szépséget.

Maradt azonban így is elég élvezni való zenei szépség. Első sorban a hangszereles: az egyszerre vagy egymásután folzendülő hangszerek színezet-ének mesteri egybeolvasztása. Hiába, felszáz év óta a zeneszerzésnek ez a tehnikai oldala olyan bámulatosan fejlődött hogy ma a jobb zeneköltők már pusztán a pillanatnyi hangszínezet-érett nagy hatást tudnak elérni, s az ezt élvező hallgató csak másodsorban fogja fel, hogy a bűbájos hangszínt vajjon csak egy zenei mondatot, talán csak egy szótagnak megfelelő mozzanatot, vagy egész szakaszt (áriát) töltött-e be. Gróf Zichy Géza a wagneri zenekarral dolgozik, s valóban kifejez vele minden kívánt hangulatot, a gyászról és kétségbeeséstől a fenséges komolysáig s a lelkes ujjongó örömtől a pajzán, játsszi gúnyig. A hangszínek való uralkodás mellett egy u. n. vezér-motivuma is szolgálja a jellemzést: Rákóczi riadója 11 rövid ütemből áll, erőteljes, csapongó dallam (kürtre). Elismerésreméltó a szerző öntudatossága, melylyel az eredetileg derült «dur» riadót olykor a borús «moll» változatban szólaltatja meg, s a szép, régies dallam mit sem veszít varázsából. Hogy a műnek csak a legjavára szorítkozunk, emléljük ki az előjátékból Zrinyi Ilona kesergő dallamát: «Bár mehetnék én is veled»; az I. felvonásból Klára és Nemo szerelmi kettősét: «Mi az, mi az, mi úgy fáj», s az ellenállhatatlanul magával ragadó befejező vitézi karéneket; a II. felvonásból Rákóczi választát a lengyel nemesekhez, majd a jegyespárt üdvözlő kecses női karéneket: «Mit szedtek a kertben?»; a III. felvonás gyönyörű előzenéjét, a zárdából hallatszós zsolozsmát, s Nemo egész hosszú haldok-lási jelenetét, mely a Rákóczi-indulóval fejezi be a darabot.

A márczius 30-iki bemutató előadás a nemes grófnak, a három évtized óta népszerű zeneszerző-nek legszebb estéje volt. Műve hazafias hangulatá-val, magyar jellegű részleteivel teljesen áthatotta a díszes és nagy közönséget, mely minden felvonás után véget érni nem akaró ünneplésben részesítette annyi nemes élvezetnek szerzőjét. Operánk mű-sora egy hatásos magyar darabval gazdagodott. Sikerének osztályosai az előadó művészek: első sorban a nagyszabású mű betanítója, Szikla Adolf karmester — a ki a Rákóczi színeivel, piros-kék bo-rítékban megjelent énekes zongoraátíratot is készít-tette, — azután Takáts Mihály, a kinél méltóbb személyesítőre Rákóczit bízni nem lehetett volna; gróf Vasquezne, mint Zrinyi Ilona, Arányi Dező a legnagyobb szerepben, mindvégig teljes erővel és művészettel érdemelt ki új elismerést; V. Krammer Teréz, a ki a szép Klára szerelmét és szivtépő fáj-dalmát egyaránt híven játszotta; Szojyer Ilonka, Laczkó apród szerepében úda és ügyes volt; úgy-szintén Gábor (a rozslékű francia követ) és a számos kis szerepben Szendrőy (az adáz Jussuf), Ney D. (Andrássy, a barátságos generális), Beck (Bercesényi) és a többi művészek, a kik epizód szere-pében mind becsülettel állták meg helyüket. K. I.

II. Rákóczi Ferenc vitézei vállukra emelik. (Az I. felvonás zárójelenete.)

MARCONI ÉS JEGYESE.

A drótnélküli táviratozás hírneves feltalálóját már nem egyszer házasították a lapok olasz, angol, amerikai hölgyekkel, de eddig az eljegyzési híreket nyomban követte a czáfolat. Most azonban csakugyan megházasodott. Esküvője márczius 16-ikán ment végbe a londoni Szent György-templomban, nagy fényvel s óriási, előkelő közönség jelenlétében.

Marconi menyasszonya, O'Brien Beatrix, ősrégi előkelő ir családból származik, melynek ősei a hagyomány szerint egykor Irland uralkodói voltak. Erőteljes, magas termetű, szép hölgy s gazdag örökös. Marconi félig maga is angol származású; anyja angol nő volt, unokatestvére annak a dr. Jamesonnak, a ki annak idején Transzvába megkísé-relt betörésével tette nevét emlegetetté. Az ifjú házaspárt az esküvő után elhalmozták üdvívánatokkal; mikor a templomból kimenet kocsiba ültek, valóságos ovációban részesítették őket.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Emlékeim a szabadságharc idejéből.» E czim alatt mai számunkban kiválóan érdekes cikksorozat közlését kezdjük meg. Szerzője, Fanghné Gyűjtő Izabella, újabban ritkán megszólaló jótollú írónőnk, ki a szabadságharc Erdélyben lefolyt eseményei közül mint gyermek sokat látott s emlékeit ritka hűséggel és élénk tollal írta le. Csupa olyan dolgot mond el, a mit maga látott s átélte, de mindezt úgy tudja leírni, hogy az olvasó figyelme folyton ébren tartja, akár egy jól megírt regény, annál is inkább, mert sok eddig ismeretlen részletet, epizódot elmond amaz emlékezetes időkbel. A tárgy maga is érdekes és az író közvetlen, természetes s épen ezért hatásos előadásmódja még érdekesebb teszi.

Minke Béla: «Az élet nyarán.» Költemények. Budapest, 1905. Meglehetősen vaskos kötet, száznál több vers csaknem harmadfél száz lapon. Szól bennük a szerző a természet szépségeiről, különösen a Balaton varázsa lelkesíti gyakran, elmélkedik az élet mindenféle dolgairól, a halálról, apróbb dalokban, hosszabbacskákban versekben éneklő szerelmét, családi boldogságát, van egy sereg népdal-szerű verse s talál hangot a hazaszeretet kifejezésére is. A mint látni, bejárta midazokat a mezőket, a melyeken a költői témák szoktak teremteni s összeszedett róluk sok mindenfélét, de igazi virágot keveset. Nincs meg benne a valódi költőknek az az adomány, a melylyel az érzés vagy az eszme új területeit nyitják meg az emberek számára vagy a már ismert motívumoknak új színnel új értéket adnak. Sikerültebb vers akad a sok között, néha néha fölmelegszik a hangja, gondolatainak s érzelmeinek idealista irányra is rokonszenvet kelt; mindenesetre jó érzésű magyar embert ismertünk meg a kötetből. Mutatványul belőle a következő verset adjuk:

Tavaszi hangulat.

Komor a nap, hűvös a szél,
A rügy, bimbó csak fakad
És a jövő s a tűnő percz
Mégis mennyi kincset ad.

Nyíl, virul a virágszirom,
Száll az illat messzire,
A kebleket gyönyörökkel
És mámorral tölti be.

Ha megjő az édes derű
És a napfény szerteszáll,
Aztán enyhe szellő szárnyán
Tova rezg a napsugár,
Megesőkölvá lombot, bimbót,
S a kinyitott szirmokat:
Ha volna is, ez előzi
A gyötrelmet, gondokat.

Bimbó, virág, illat, öröm,
Zengő dal az ajkamon,
Sugár, szellő és áldó fény:
Ez az élet tavaszom.
A komor nap, a hűvös szél:
Ez csak röpke változat,
Hogy több kéjjel élvezhessük
A fényderis napokat.

Hajh! de emlékeztető is:
Szin, pompa, fény és öröm,
Sugár, szellő, enyhe napfény
Hogy nem tart mind örökön.
S mint a nap kel és áldozik:
Ugy fordul az életünk:
De van fénye állandó is:
Az, ha hiven szeretünk.

Ekkor szívünk közepében
Mindig csak virág fakad,
Ujra és csak újra nyitva
Bimbót, ékes szirmokat.
Fölötte meg ragyog a fény,
Mint az öröm sugara
És így soha el nem repül
Az életnek tavasza.

Endrődi kurucz-nótái német fordításban. Egy az Ivanhoe álnév mögé rejtőző műfordító, a ki pár év előtt Heine dalainak magyarra fordításával szerzett elismerést, most németre lefordította «Kurucz Melodien» czim alatt kiadta Endrődi Sándor kurucz-nótáit. Kissé sajtáságosan hatnak németül ezek az erős magyar érzéstől duzzadó költemények, melyek közül nem egy alaposan elbánik a némettel, — de a fordító rövid előszavában nyomatékosan megmagyarázza, hogy a magyar költő haragja nem a német nemzetnek, hanem csak a magyar-ellenes labancoknak szól. A kurucz-nóták különben sok tehnikai ügyességgel, elég hiven vannak lefordítva, látni, hogy a fordító vele érzett munkája közben az eredeti költőjével. A kis kötet Bécsben Szelinski egyetemi könyvkereskedésében jelent meg.

Mit kíván a magyar nemzet? Az új 12 pont. Ilyen czim alatt jelent most egy röpirat, mely a mai belpolitikai s pártviszonyokkal foglalkozva, a kibontakozást egy «polgári balpárt» megalakításá-tól reményli. A füzet a Pallásnál jelent meg, ára 60 fillér.

Fontos tudnivalók a közbiztonság és rendészet köréből. I. kötet. E munka szerkesztő-bizottsága, melynek Panajott Sándor csendőrezredes az elnöke, a rendőrhatalóságok, jegyzők, szolgabírák,

II. Rákóczi Ferenc. (Takáts Mihály.)

Nemo halála. (A III. felvonás zárójelenete.)

GRÓF ZICHY GÉZA «NEMO» CZIMÚ TÖRTÉNELMI DALMŰVÉBŐL. — Jelfy Gyula fényképe.

MARCONI ÉS NEJE.

közégségi eljárások számára állította össze a kötetet, mely gyakorlati példák felsorolásával tájékoztat nyújt a házassági rendszabályokról, tüzesetek kiderítéséről, vásárlásfelügyeletről, szökevények üldözéséről, házkutatásról, a cigányokról és sok más a rendszabályokról és a házassági jogról. A könyv tartalma a jogtudomány alapjaitól kezdve a házassági jogig terjed. A kötet ára 60 fillér.

A klasszika philologia jövőjéről, hazai viszonyainkra való tekintettel, tartotta volt meg Pecz Vilmos akadémiai székfoglalóját, mely most külön lenyomatban is megjelent, mint az *Ertekezések* XIX. kötetének 5. számú füzeté. Ára 60 fillér.

Nemzeti Színház. Farkas (Wolfner) Pálnak *Olga* című társadalmi színművét mutatta be a Nemzeti Színház március 24-ikén az úgynevezett magyar ciklus során. Kezddő drámaírók művei kerülnek színre ebben a sorozatban, mely fiatal tehetségek buzdítására nem alkalmas, mert a sommás eljárás, melylyel hetenkint egy-egy darabot elintézik, eleve bizalmatlanná teszi a közönséget. Farkas Pál esetében ez a bizalmatlanság nincs megokolva. E fiatal író becsüggel dolgozik s az irodalom több ágában is elérte a műveltség szintjét és sikerét. Huszonegy-huszonöt esztendőskorában íme bejutott a Nemzeti Színházba is. Farkas Pál színműve egyszerre két körös köröséget tünteti föl fővárosunk társadalmának; gazdasági életünk erkölcsi állapotát s a hirtelre jött fölvárat ki-kiülő felkeltéit. Természetes, hogy egészen másféle cselekedet, mint a hova ló; de szeme nem is lehet még elég éles. A mit kitalált, az sem ér alapjában véve sokat, nem is új; de logikusan van elgondolva és elfogadhatóan van megszerkesztve. Szóval Péter (*Gál*) gazdag és üzleteiben épen nem válogatós vállalkozó. Leányát egy egyetemi magántanárnak akarja adni, de a leány, Olga (*Bosnyákné*) önálló, erős ítélleti hölgy, a ki Budára jár sétálni és nem a pesti korszára s bár jout tart, mégis csak újságot szeret. Ez a szerencsés zsurnaliszta Kartaly (*Pethes*), a ki többnyire le szokott leplezni közéleti férfiakat, és épen most buktatott meg egy államtitkár. Szóval Péternek nem kell a szegény újságot s mikor ez megkéri Olga kezét, a nagyvállalkozó kídobja. Olga követi ideálját; megteheti, mert nagykorú. Azonban az ifjú házasság sorsa szomorú. Szóval minden szerkesztőségéből elűződi a tehetséges író; s hogy ez sikerül neki, azon nem kevés csodálkozunk. Végre az apa még a fiatal asszonyt is haza akarja csalni. Erre Kartaly úgy elkeseredik, hogy elvállja egy szennylap szerkesztését, azzal a nyílt kikötéssel, hogy hivatása lesz ezután saját aposát leplezni. Így ideig le is leplezgeti, de a bank, a mely a zuglapot fenntartja, kibékül Szóvalkal, a lap iszonytan nyomorog és szerkesztője elzúlik. A vesztegetések és közéleti erkölcsi telességek ostarozója egészen közönséges és együgyű zsaroló levelet ír a bankigazgatónak, mire a direktor becsukja. A negyedik fölönás találkozára visz bennünket a rendőrség épületébe. Szóval még egyszer eljön lányához, hogy hazavigye. De Olga híven kitart férje mellett. Kartaly búsan lemond a jövőről, de az erőselektől asszony biztatja, hogy kezdjen új életet. A nézőben azonban kétség támad: fog-e az új élet sikerülni a zsarolásban bűnös és leplezéshez szokott újságotíróknak? A főszerepeket az említett művészek oadaó buzgalommal játszották. A darab meséjéből önként kivilágó okokból, fáradósok csak saját személyüknek hozott sikert. A szerzőnek be kellett érnie a jóakarató tapsokkal. (—n.)

A Magyar Színház *«Ex-lex»* című tarkaságát esténként még mindig juttassák. A látványos quodlibet érdekli a színházjárókat. Egyik tetszésben részesülő jelenete, a mikor arra a panasza, hogy nincsenek többé nagy embereink, egyszerre csak megjelenik a czaofolat és óriások nőnek ki a színpadból: férfiak, hölgyek, — persze falóban. A nagy emberek e csoportját nevére tapsolja a közönség.

Előfizetési föltételeink:

A **«Vasárnapi Ujság»** negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona.

A **«Vasárnapi Ujság»**, a **Világkrónikával** negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

A **«Vasárnapi Ujság»**, és **«Politikai Ujdonságok»**, a **«Világkrónika»** és a **«Magyar Gazda»** melléklapokkal együtt: negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság»** és **«Politikai Ujdonságok»** kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

Mutatványszámokat levelezőlapon kifejezett kívánatra bárkinek készséggel küld a kiadóhivatal.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia március 27-iki ülésén választott új föltitkár. Az ülésen báró *Eötvös Loránd* elnökelt, a ki jelentette, hogy Szily Kálmán ragaszkodik lemondó nyilatkozatához. Az Akadémia elegendő ülésének tehát ezt a helyet és a Heller Ágost halálával megüresedett könyvtárnoki helyet kell betölteni.

A szavazásban negyvenketten vettek részt. *Heinrich Gusztáv* ott 31 szóval megválasztották föltitkárnak, a többi szavazat szétoszlott. Fölkönyvtárnokká *Szily Kálmán* választották meg; 44 szavazatból huszonöt eszt rá; Csányi Dezső 18 szavazatot kapott. Az új föltitkár, *Heinrich Gusztáv* a terembe léptekor báró *Eötvös Loránd* elnök üdvözölte nagyfontosságú állásában. *Heinrich Gusztáv* köszönetet mondott a kitüntetésért s ígerte, hogy legjobb tehetségéhez képest törekedni fog a beléje helyezett bizalomnak megfelelően. *Berczik Árpád* tartott ezután emlékbeszédet *Szigeti József*ről, a kinek a színpadon és a színműírásban szerzett érdemeit méltatta. Kiemelte, hogy mikor *Szigeti* a színpadra lépett, mikor írni kezdett, a német színjátszás, a német irodalom uralkodott nálunk is, de *Szigeti* magyar természete nem vette be az akkori irodalomban divott édeskés modort és pathoszt. A tetszéssel fogadott emlékbeszéd a régi magyar színészet jellemző képét rajzolja meg. Ezután *Endrődi Sándor* tett jelentést a Farkas-Raskó-díjért versenyző hazafias költemény sorsáról. A bírálók az 52 pályázó mű között az *«Édes apám»* címűt találták aránylag legjobbnak; a jutalmat azonban nem itélték kiadhatónak. A *Wodiamer-díjat* az idén az Akadémia *Kökényessi Dániel* maramaroszigeti és *Péter József* vágsellyei népköltői igazgató-tanítóknak ítélte oda. Végül az új föltitkár, *Heinrich Gusztáv* jelentette fájdalmasan Schulek Vilmos rendes tag elhunytát.

A **Kisfaludy-Társaság** március hó 29-dikén *Beothy Zoltán* elnöklése mellett tartotta havi ülését. *Kozma Andor* felolvasta *«Ballada a gyárban»*

című hatásos költeményét. *Herczeg Ferencz* *«Péterke»* című elbeszélését mutatta be. Utána *Radó Antal Gábor* Andor fordításában *Mistralnak* *«Mireio»*-jából olvasott fel egy poétikus részletet. Végre *Kozma Andor* Barátosi *Balogh Benedek*től, ki nyelvészeti tanulmányok végett hosszabb időt töltött Japánban, bemutatta a *«Hagoromo»* (Tollruha) című japán költői tündérmese fordítását. A költeményt körülbelül a magyar halotti beszéd idején írták és meglepő, hogy a japán költészet már abban az időben mily fejlett és kifejező volt. A költeményben érdekesen nyilatkozik meg a japán népnek a művészi szép iránt való rajongása és mely hazaszeretete. A közönség szívből tapsolt a költeménynek. A zárt ülésen, mely a felolvasást követte, *Heinrich Gusztáv* indítványára elhatározták, hogy a legközelebbi ülést *Schiller* halálának száz éves fordulójára alkalmából *Schiller* emlékének szentelik és ezért az áprilisi ülést május 3-ikán tartják meg.

MI UJSÁG?

A király budapesti időzése alatt a nap nagy részét dolgozó-szobájában tölti. Délután, délután fogadja a kihallgatásra meghívott politikusokat, hogy a válságról tanácskozzék velök. A miniszterelnök olykor már reggeli kilenc órákor megy a királyhoz. Az elmúlt napok legnevezetesebb eseménye volt, hogy a király kihallgatásra hívatta *Szögyény-Marich* László berlini osztrák-magyar nagykövetet, utána pedig báró *Pilveich* közös hadügyminisztert, ki a tengerészet parancsnokával, *Montecuccoli* altengernaggyal és a legfőbb katonai szakemberekkel jött Budapestre. *Szögyény-Marich* László március 26-ikán érkezett meg Berlinből és március 30-ikán utazott el. Ezalatt a király naponként kihallgatáson fogadta, *Szögyény-Marich* pedig majdnem szakadatlanul értekezéseket folytatott a kormány tagjaival, a szövetkezett ellenzék vezéréivel. A válság fordulatát azonban hiába várták. Csak március 30-ikán kezdett gyér világság esni a kibontakozás útjára. Elutazásakor berlini nagykövetségünk azt mondta: «Remélem, rövid idő alatt sikerül a kibontakozás útját megtalálni.» A közös hadügyminiszternek a szakreferenseinek budapesti időzésében a válság enyhülésének jelét vették fölismerni és katonai engedelményeket emlegettek. A politikai körökben esténként mindig nagy az élénkség, biztos hir azonban semmi. Gróf *Andrássy Gyula* palotájában a Nemzeti Kaszinóban sok politikus szokott találkozni. A budai királyi palota szokatlanul eleven életét kiegészítik az udvari ebédek. Ezekon 30—35 meghívott szokott résztvenni, miniszterek, tábornokok, állami és udvari méltóságok és képviselők, különböző pártokból. Az ebéd végén a király mindig beszélget vendégeivel, s elég gyakran szóba hozza a politikát is.

Az 1838-iki árvíz emléktáblája. A budapesti Belváros ferenczrendiek templomának Kossuth Lajos utcai falába illesztett és báró *Wesselényi Miklós* emlékért hirdető nagy emléktáblát április 9-ikén délelőtt avatják föl. A főváros meghívta Pestvármegye és Szilagy vármegye törvényhatóságát, a kormányt, a főrendiházat, a képviselőházat, s a *Wesselényi-családot*.

Szemere Bertalan szobra Miskolcra. *Szemere Bertalan*nak, Magyarország 1848—49-iki belügyminiszterének, majd miniszterelnökének emlékszobrát, melyet Miskolcz város állított nagynevű szülöttjének, ez év őszén leplezik le ünnepélyesen.

Kisfaludy Sándor nevének emléke. A *Sümei* Kisfaludy-Kaszinó *Istók János* szabószással elkészítette *Kisfaludy Károly* nevének, *Szegedy Róznának* domborművű képét. Felavatásakor május végén irodalmi ünnepet rendez és a Kisfaludy-Társaságok kérte fel, hogy küldjön innapi szónokot. A Kisfaludy-Társaság másodelnöke, *Berczevicsy Albert* tartja az innapi beszédet. A többi irodalmi társaságokat is meghívják az ünnepélyre.

Vámbery Ármin, hírneves tudósunk március 19-ikén töltötte be 73 dik évét. Születésnapjáról megemlékezett az angol királyi család és arcképet kapott a Buckingham-palotából: az angol királyt és az angol királynét, mind a kettőt sajátkezt aláírásukkal. Az angol trónörökös, *György herceg*, a ki elvállalta *Vámbery unokájának*, *Vámbery Ruzs*tern fiának, *Györgynek* keresztapaszágát, művészileg is remek művű aranyserleget küldött keresztfiának ajándékba.

Vivók ünnepe. A Nemzeti Sport-egyesület vívóversenyeket rendezett március 23—26-án. Ezeket fejezte be március 28-ikán este a Vigadóban tartott vívó akadémia, melynek belépti díjat játékos célra szánták. Az ünnepély *József Agost* főherceg és neje *Augusta* főhercegné asszony pártfogása mellett és jelenlétében ment vége s nagy számmal gyűjtötte össze az érdeklődőket. Jelen volt *Berczevicsy Albert* közköztudatos miniszter is, *Lobkovitz* herceg hadtestparancsnok s más előkelőségek, hölgyek is számszerűen. A terem közepén állított emelvényen törrel, karddal vívtak; leányok és gyermekek is bemutaták vívásban ügyességüket. Vívómesterek, katonatisztek, amatőrök szálltak szembe. Nagy érdeklődés

kisérte *Nevalics* Milán bécsújhelyi es. és kir. katonai vívómester mérkőzését *Horsody László* Ludovika-akadémiai vívómesterrel törrel és *Berty László* honvédfőhadnaggyal karddal. Nagyon tetszett a gyermekverseny, a melyen *Fodor Károly* vívómester szerepeltette ügyes növendékeit először csoportvívásban, majd tör- és kardmérkőzésben.

Selyemgyár Sárváron. Selyemtenyésztesünk örvendetes haladását mutatja, hogy a vas megyei Sárváron selyemgyárat létesítettek, mely május elején nyílik meg. A megnyitásra sárvári birtokára jön családjával együtt *Lajos* bajor királyi herceg is, a ki sokat időzött ott, jó ismeretségben él a birtokosokkal, érdeklődik minden közügy iránt és maga is egy jó magyar uraság hatására teszi mindenkire, s e hatásból a magyar beszéd sem hiányzik — a bajor herceg ajkáról.

Első Leánykiházasítási Egyesület m. sz. Az intézet 42-ik rendes közgyűlése márc. 30-án volt a tagok élénk érdeklődése mellett. Az előterjesztett igazgatósági jelentés és mérleglet a közgyűlés tudomásul vette. A jelentésből kitűnik, hogy az intézet az 1904. évben is gyarapodott és hogy 1.028,053 korona 94 fillér biztosított tőke kifizetése dacára a tartalékok 11.519,464 kor. 26 fillére emelkedtek a múlt év 10.520,392 korona 67 fillérével szemben. Továbbá, hogy a kezelési fölségből, 172,618 korona 36 fillérből az alapszabályszerű javadalmasok levonása után a bizt. tőkék felemelésére szánt alaphoz 86,309 korona 18 fillér, a külön tartalékokhoz 34,523 korona 67 fillér és a hiv. nyugdíjalaphoz 5000 korona eszaltottat. A közgyűlés az igazgatóságnak, *Schwarcz Armin* elnöknek, *Kohn Arnold* vezérigazgatónak, a felügyelő bizottságnak, a választmányoknak és hivatalnokai karnak köszönetet és bizalmat szavaztak.

A Triesti Általános Biztosító Társaság (Assicurazioni Generali) l. é. március 18-án tartott 73-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1904. évi mérleg, melyet egész terjedelmében a hirdetési rovatban közlünk. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve, az idei átalakulások folytán 227,389,923 korona 25 fillérről 247,597,914 korona 42 fillérré emelkedtek, mely értékekből 51-5 millió korona magyar értékekre esik.

HALÁLOZÁSOK.

Czigler Győző haláláról több egyesület, melynek az elhunyt tagja volt, adott ki gyászjelentést. Családja nem volt; halálát nővére, *Kiss Gyula* államvasuti felügyelő özvegye gyászolja. Kopsorsóját állíto-úti lakásáról március 30-ikán átvitték a budai oldalon épült műegyetemi telepre, s a már fölépült kheimai intézet előcsarnokában helyezték ravatalra, koszorúk s virágok öntése közt, nagy gyászpompával. Ez a pavillon utolsó alkotása a híres építésznek. Március 30-ikán délután három órákor ment vége a temetés a legnagyobb részvét közt. Az intézet előtti nagy tisztelet egészen ellepte a gyászoló közönség, előkelőségek, a műegyetemi ifjúság, testületek, egyesületek képviselői. Jelen voltak: *Berczevicsy Albert*, *Hieronymi* és *Plósz* miniszterek, testületileg a műegyetem tanárok, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, a főváros tanácsának tagjai; képviselők voltak: A Tud. Akadémia, a Képzőművészeti Társulat, a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége, a Műemlékek Országos Bizottsága, a Magyar Építőművészek Szövetsége, a Magyar Építőmesterek Egyesülete, a József Főherceg Szanatórium-Egyesület, stb. Az egyházi szertartást *Kurz Vilmos* apátplebános elvégezte, *Hieronymi* miniszter a mérnökökgyűlet nevében mondott búcszókat. *Czigler Győző*, — mondá — kiváló volt mint tanár, mint művész; kartársainak igaz barátja és jó ember volt a szó legemesebb értelmében. Nekünk, kik vele a mérnök és építész-egylet körében érintkezünk, emlékéte feledhetetlenné teszi az a soha sem lankadó buzgóság, melylyel a műszaki karnak tekintélyét, társadalmi érdekeit felkarolta. A miniszter után *Bodola Lajos*, a műegyetem mérnöki és építész szakosztályának dékánja tartott beszédet; majd az Iparművészeti Társulat nevében *Szalay Imre*, az elhunyt alelnöktársa; végül a Ferencczvárosi Polgári Kör nevében *Melly Béla* fővárosi tanácsnok. A kopsorsót erre hatfogatú gyászhintóra tették s a gyászmenet a kerépesi-úti temetőbe vonult. Ott a műegyetemi hallgatók nevében *Wálder Gyula* búcszózott el az elhunyt tanártól.

Böhm Pál magyar festő március 29-kén 67 éves korában elhunyt Münchenben, a hol már 1871 óta lakott. Tösgyökeres magyarsággal festette az életképeket és az alföldi tájakat. Nagy-Váradon született, ugyszólólván önmagától tanult festeni és nem mesterektől. A kormánytól hatszáz forintot ösztöndíjat kapott s ezzel Münchenbe fejezte be tanulmányait. Ott is maradt, de hogy magyar életképeket festhessen, többször haza jött vázlatok készítésére. A Múcsarnok kiállítására küldött festményeiből a Múzeum és a királyi palota számára is vásároltak. Özvegye és felnőtt fia gyászolja.

Dr. Erdélyi Pálné, szül. barátosi *Bibó Vilma*, a kolozsvári egyetemi könyvtár igazgatójának hitvese március 27-én elhunyt Kolozsvárt, 32 éves korában. Messze körben nagy részvétet keltett a fiatal

AZ «EX-LEX» CÍMŰ BOHÓZATBÓL. — A „nagy emberek”.

nő halála, ki nagy rokonság gyászol, köztük Szász Károly, a jeles költő és ref. püspök családja. Az elhunyt legifjabb Szász Károly közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos hitvesének, *Bibó Idának* nővére volt; atyjuk, *Bibó György* Szász Károly püspök néhai feleségének fivére. A legnagyobb részvét közt, az egyetemi tanári kar, sok előkelőség, a rokonság tagjai jelenlétében történt meg a gyászszertartás. A halottat *Kis-Kun-Halasa* szállították és ott temették el.

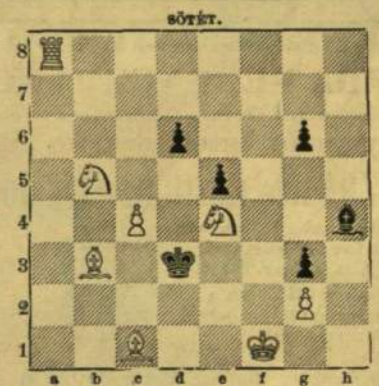
Elhunytak még a közelebbi napokban: báró *Rédl Béla*, főrendiházi tag, báró *Podmaniczky Frigyes* közeli rokona, műszerelő ember, ki a régi-ségeket és néprajzi tárgyakat nagy kedvvel gyűjtötte, 67 éves korában Budapestben. — *Gyergő* szentmiklósi *János* Sándor nyug. törvénytudó elnök, az erdélyi róm. kath. statusgyűlési képviselő, 69 éves korában Nagyszombatban. — *Spörer Ignác* egri főgyőzházmegyei pap, bogácsi plebános, 65-dik évében Bogács községben. — *Plázer Mihály* nyug. szentmargitai (Sopronmegye) plebános, 81 éves korában Pozsonyban. A boldogult *«Virágosok»* című egy kötetű költemény is írt. — *SZEREMLEY GYULA* tiszaföldvári ref. segédlelkész, 24 éves, Szolnokon. — *SENGER BÉLA*, Budapest fővárosi bizottsági tagja, nagy kőfaragó-telep tulajdonosa, Meránban, a honnan holttestét Budapestre szállították a családi sírboltba. — *Dr. RITTERSPORN MÓN*, hajdu-dorogi tiszti főorvos, ki a szabadságharcban mint tábori orvos működött és Komárom ostroma alatt nehéz kötelességeket teljesített, 84 éves korában Hajdu-Dorogon, a hol ötven évig szolgált az egészségügyet és csak tavaly ment nyugalmába. — *Kölcsei KENDE ELEMÉN*, Szatmármegyei bizottsági tagja, 64 éves korában, Nagymenyason. — *ARANYOSSY LÁSZLÓ* ügyvéd, a Király József püspök-alapítvány ügyésze, 54 éves korában Komáromban. — *Dr. SIMON JÓZSEF* tótkomlói községsi orvos, ki harminczhét évig működött a községben, hol köztisztviselőnek örvendett. — *MUHORAY BÉLA*, a jársz-sági felsőjárás szolgabírája, 38 éves korában Jászberényben. — *DESSEWFY JÓZSEF* 30 éves korában Budapestben. — *ZERDAHELYI KÁLMÁN* államvasúti tisztviselő 52 éves korában és Nyitraszerdahelyen temették el a családi sírboltban. — *MENCZER Ignác* dr., Hevesmegye volt t. járásorvosa 83-ik évében Tiszafüreden. — *NAGY JÓZSEF* 48-as honvédtizedes 80 éves korában a honvédségi helyőrségi kórházban Budapestben; ugyanitt *RENNER SÁNDOR*, 48-as honvéd őrmester, 75 éves korában. — *BAROS* (Kellermann) *József* polgári iskolai rajztanár, az aravicza tüzoltótestület főparancsnoka. — *TAYLOR Lajos* Pest vármegyei közgazdasági előadója, 66 éves, Gomba községben. — *Id. Kovácsics József* nyug. számtartó 80 éves korában Nagykiszántján. — *Id. MÁRKUS GÁBOR* 81 éves korában Budapestben.

Özv. *BUNDSMANN KÁROLYNÉ*, szül. *Pohl Klementina*, államvasúti főmérnök özvegye, Pozsonyban. — *Hosszu ISTVÁN*, szül. *Bálványi Szeréna*, 26 éves korában Budapestben. — *Özv. REVICZY PÁLNÉ*, szül. *Chyzer Margit*, dr. *Chyzer Kornél* miniszteri tanácsos leánya, 39 éves korában Budapestben és *Sátoralja-Ujhelyen*, férje mellé temették el. — *Özv. KUBINA FERENCZ*, szül. *Prusinszky Fanni* 72 éves korában Budapestben. — *LATOR EENZSZE*, *Lator Sán-*

dor országgyűlési képviselő leánya, tizenkilenc éves korában Abbáziában, s holttestét Maramaroszigetre szállították. — *MIKOS ELLA* báróné, özvegy *Mikós János*né báróné, szül. pallini *Inkey Margit* leánya, 25 éves korában Tata-Tóvárosban. — *Özv. JURENÁK EDÉNÉ*, szül. *Werner Antonia*, 71-ik évében Szentesen. — *Özv. HOCHREITER AMBRUSZ*, szül. vizeki *Tallian Adél*, 92 éves korában Csurgón. — *MIRÁLY MARISKA*, dr. *Mihály József* orvos és jeles író kis leánya, nyolcz éves korában Budapestben.

SAKKJÁTÉK.

2426. számú feladvány. Nemo O.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2412. számú feladvány megfejtése *Blake P. F.*-től.

Világos.	Sötét.	Világos, a.	Sötét.
1. H4-d6	Bd5-d6: (a)	1. ...	Fb4-d6: (b)
2. Ve2-e5+	Kd5-e5:	2. Fc8-e6+	K t. sz.
3. Bf7-f5 mat.		3. Ve2-c4 mat.	
-
b.	c.
1. ...	c7-d6: (c)
2. Bf7-f4	e5-f4:
3. Ve2-h5 mat.	2. Ve2-c4: stb.

Holgyesen fejtették meg: Budapestben: *K. J.* és *F. H.* — *Andorfi S.* — *Kovács J.* — *Csomonyán:* *Németh Péter.* — *Bakonyszentlászlón:* *Szabó János.* — *Fakerten:* *Kintsigy R.* — *Tisza-Füreden:* *Fischer Béla.* — *A pesti sakk-kör.*

Szerkesztői üzenetek.

K. N. Az elsüllyedt, vagy törést szenvedett hajóról származó és a hullámok által szárazra vetett holmikat, ha azok tulajdonosa ki nem tudható, «parti vagyon»-nak tekintik s elárverezik. A revőnek azonban a bevételi vámat meg kell fizetni utánuk. Így nem rég az éjszák-németségügyi Sily szigetén partra vetett a tenger egy hét hektoliteres boros horát, de az árverésen csak 30 fillérért kelt el, de az adóhivatal «külföldről behozott bor» címzén 256 márkát hajtott be a revőn.

B. A. Az európai nemzetközi jog szerint a választott bíróság által hozott ítéletek nem felelteshetők, sőt egy más választott bíróság elé sem vihető. A mi pedig az ítélet végrehajtását illeti, nem volt ugyan még eset rá, hogy egyik vagy másik fél magát az ítélet alól kiharúza, vagy ennek ellenszolgált volna, de

a törvény, — illetve a nemzetközi jog — szerint a végrehajtás keresztülvitelének módját szükség esetére ugyancsak a választott bíróság rendelné el.

Eger, P. M. VII. Edward királynak a parlament által megszavazott civilisztája 11.660.000 korona, mely összeg az udvartartás költségeit fele részben sem fedi. A hiányt a király tulajdon vagyonra jövedelméből pótolja. Viktória királyné, kinek civilisztája sokkal kisebb volt, abból évenként tetemes összeget szokott megtakarítani.

Miskolc. K. J. A református zsinatról társalaponban, a „Politikai Újdonságok”-ban adunk tudósítást. Édes apám. Igyekeznék rövid idő alatt sort keríteni rá.

Egy kliens. Humoreszk. Meglehetősen gyenge kísérletezés, mely távol áll a közöletetéstől.

Oroszországban. Fellelkesülten írt, csakhogy lekesedése hevében nem a költő hangján szól, hanem a szónokén. Bizonyos lendület azonban van benne.

Messze idegenben. Kőitől, száraz a nyelve s a mondani valóját sem tudja úgy elmondani, hogy mást is érdekeljen.

Szóló. A vén özvegy. Ne irigyléteket. Ha csakugyan 15 éves leány írta e verseket, attól elég jók, arra azonban, hogy közöljük, mégis gyengécskék. Hogy fog-e jobbakat is írni, az törekvése komolyságától függ s attól, hogy szerencsésen fejlődik-e majd a tehetsége.

Családi kép. Van benne bizonyos hangulat, csak kár, hogy oly színtelen, majdnem azt mondanék, száraz nyelven van megírva.

Napnyugtakor. Csonka fátörzs. Gondolkozó fejből s ideges, érzékeny lélekből fakadtak, de fogyatékos alakító tehetséggel s még fogyatékosabb technikával vannak feldolgozva. Tűzés és dagály is akad bennük nem egyszer.

Kis képek. A dagályos, nagyképű, ellentéteket, szellemes fordulatokat hajszóelőadás nem tudja feleltetni a tartalom ürességét.

KÉPTALÁNY.

A « Vasárnapi Ujság » 10-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Az eltöltött idő soha vissza nem jő.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Nyers Bast-selyem

9-90 frtől 43-25 frtől teljes ruhához való szövet. Bérmentve és már elvámoltva a házhoz küldve. Gazdag mintaválaszték azonnal. Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Salvator Lithion-forrás

Természetes vasmentes Lithion-forrás. Működő hatású. Vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál. Mieléti nehézségeknél, cukorbetegségeknek a légző- és emésztési szervek hurutainál.

Ló-takarók

teljes nagyságban csak 95 krajcár.

Minden ló tulajdonosnak nélkülözhetetlenek a mi vízmentes strapa-lótakaróink, melyek teljes nagyságuk és különös vastag, meleg brünni gyapjából vannak készítve, tehát a lovakat mindenemmi megfázástól óvják és mindig egészségesen tartják. A mi strapa-lótakaróink minden kívánt színben kaphatók és tömeggyártást végtelenségig alábbi rendkívül olcsó áron adtnak el:

1 db lótakaró, teljes nagyságban csak 95 krajcár, 2 db csak frt 1.85, 4 db csak frt 3.60

Egyedülrősítő: Kertész Henrik, Wien, I., Fleischmarkt 18—417.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

es. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercz. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

osasz. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.

40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használvaiban nagyob elő- és utó-erősítő, inak megerősítő stb. az idegenországi királyi munkák képtelen lovak. 10927

Kwizda-féle Restitutions-fluid

csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes argyagvételeket ingyen és bérmentve. Főraktár: Török József gyógyszerész. Budapest, Király-u. 12., Andrássy-út 26.

POLGÁR SANDOR

orvosi mű- és készáruháza Budapest, VII., Erzsébet-körút 50.

Legújabb technikával készíthetők saját gyártású mű- kir. szab. sörvényszék betegpótlási eszközök, köztársaság összes grammárú, valódi francia különlegességek óvszerek stb.

Képer argyezék ingyen. 1014b

KODAK

Arjegyék és prospektus ingyen és bérmentve.

Villamfelszerelési vállalat.

10608

Villamos világítás és motorok, telefon, házi-sürgöny és villámhárítók szakaszi berendezését a biztonságai szabályok szerint eszközöli. I. BIEDER OTTO BUDAPEST, IV., Irányi-utca 20. sz. (Király-bazár.)

JBOLYAIILATOS MANDULA KORPA ARC ÁPOLÁSRA LEGJOBBAN BEVÁLT SZER MOTSCH A.ÉST 22, BÉCS 1/3 QUELLENG. 11652. és LUUGECK 3.52.

szépség! Ifjúi eleveenség! Ude fehér arcbort, tiszta arczot, fehér kezet kap, ki a Ma-Hilla-zsappant használja. Új, fényesen bevált módszer, mely kezesség mellett gyorsan és biztonságos elavított hervadttságot, ránczot, szeplőt, bőrtakít, mitesszert, orr- és arcvörösséget, Ma-Hilla-zsappant ára 3 db K 2.50, 6 db K 4, 12 db K 7. Postadíj külön. Próbadarabok 1 K beküldése ellenében bérmentve küldetnek. Szétküldés a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett eszközöltek az európai fővárosok által LEO LATEINER, Wien, 179, Wollzeile 31. Kapható a legtöbb gyógyszerár és drogeriában Budapestben Török József gyógyszerárban, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. 11005

Kávé finom ízűt való jótállás mellett 5 kiló bérmentve utánvét mellett. Superior — K 11.80 Gyöngy — K 13.—15.— Java és Guatemala — K 14.—16.— Portorico és Ceylon — K 15.80—17.— stb. stb. Főraktár: 90 filléres drágább. Tea 1 kg-tól kezdve bérmentve utánvét mellett K 6.50, 8.—, 9.—, 10.— egész 22.—ig. Arjegyék ingyen és bérmentve. Julius Weiss, Pilsen V. Kávévelétele és higiénikus porköldő villámzsemmel. 10928

Nem hálaíratok és elismerő levelek, hanem tények bizonyítják,

hogy a máramarosi liliom-arczenés és arezkrem «Szerecsen» védjeggyel a legutóbbi hetekben szepítőszert a kozmetika terén.

Semmiféle ártalmas szert nem tartalmaz. Hozzávaló liliomtej-zsappan 1 darab! —80 kor. Kis téglés arezkrems — 1.— Nagy téglés arezkrems — 2.— Kis téglés arezkrems — 2.— Nagy téglés arezkrems — 4.— Liliom-arczpor bármily színben 1 doboz 1.60

Kapható a készítőnél: LASZLÓ GÉZA „Szerecsen”-gyógytárában, Máramarossziget. Főraktár: Török József gyógyszerárban Budapestben, Király-utca és Andrássy-út, valamint a Nádor gyógyszerárban is.

Fényképek sötétkamara nélkül. Napfénytöltés NC Film-mel vagy Premo Film Packs-sal (berendezhető minden áreztelmezék számára). Napfényfejlesztés a Kodak napfény-fejlesztőgépben

KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

A legjobb és legtisztább szappan a

Sunlight Szappan

annya tiszta, hogy még a legdrágább ruhában sem tesz kárt. A gyermekruhát bársonypuhává és főhérré varázsolja. Legyünk figyelemmel a SUNLIGHT-MOSÁS iránt. Mindenütt kapható: Hosszú-út, 11652. Irányi-utca 20. sz. (Király-bazár.) DIAMANT B. N., VI. Király utca 93b szolgálat.

A szépség ápolására legjobb szer a MIRANDA-CRÉME

Eltávolít minden bőrtisztatlanságot és az arcnak szép üde kinézetet ad. Nem tartalmaz semmiféle ártalmas vagy mérges szert és nappal is használható. 1 téglés «Miranda»-crème 1 korona. 1 drb «Miranda»-zsappan 70 fillér. 1 doboz «Miranda»-puder 1 korona három színben Budapestben kapható: TÖR. K. JÓZSEF gyógyszerárban vagy a készítőnél DIAMANT J. G. utódnál Eszéken, felsővárosban, a hol postai megrendelések azonnal utánvét mellett eszközölteknek.

Minden esetben, midőn sósborszesz van ajánlva bedörzsölésül, illetőleg szájvíz, borogatás, torokölőgetés vagy mosdóvízhez való vegyítés stb. mint elismert csodáshatású szert a «Szerecsen» védjeggyel ellátott ugynevezett Salicil sósborszeszre hívom fel figyelmét, hatása kiharadhatatlan. 10820 Kis üveg 1 korona. Nagy üveg 2 korona.

Leggyorsabb és legbiztosabb módszer a fejlesztésre; minden gyermek néhány perc alatt megtanulhatja. Nagymennyiségű hidraulikus fejlesztőgép kekeres-filmek iparilag való előállítására van már forgalomban. 10851

KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

A szenvedő emberiségnek nagyfontosságú szolgálatokat tesz a számos kiállításon aranyérmekkel és díszoklevelekkel kitüntetett és az egész világon elterjedt

Feller-féle Elsa-Fluid

mely biztosan segít osz, köszvény, szúrás, szaggatás, fej-és fogfájás, stb. ellen, felülmehatatlannul hat köhögségnél, influenza-nál, láznál és számos más bajnál. 12 kis v. 6 dupla-üveg bér. 5 K Feller V. J. Stabia, Centrale 56. (Zágráb.)

Hogy ESZMÉNYI KEBELT

elérhessen, használja ön a Pillules orientales-t, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak-és vállcsontokat eltávolítják, a kebeli fejesztik, erősítik és ismét helyreállítják, a dereknak pedig állandóan kezes ombonpont adnak, a nélkül, hogy a derekat megnyogóbbítsák. az egészséget mindenkor előmozdítják és legérzékenyebb véralak mellett is bevehető, fiatal leányok által ép úgy, mint hölgyek által, a kiknek kőbe a szilárdság elvesztése vagy az uha nem bírta. Körülbelül kéthavi könyvű kezelés. Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentve, utánvétl K 6.75. J. Ratió, Pharmacia, 5, Passage Verdan, Paris. Ausztria-Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10946

Kocsi-királytás.

Budapesti kovács- és kocsigyártóipartestület védnöksége alatt álló Kocsi Árucarnok-Szövetkezet, Budapest, VII., Kerepesi-út 72. Ajánl mindennemű hintókocsit.

Bámulatosan olcsó kerítések!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára Budapest, VIII., Üllői-út 48. szám. Ajánlja kizárólagosan Hungária sodronyfonatát mint a legelőszertűbb és legelőszertűbb anyagot, mely előnyeit fogva felülmúl mindn eddig alkalmazott sodronykerítést. A szőlő- s mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos eme találmány előnyei: Olcsóság!

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni): Körülbelül 5 centiméter lyukbőséggel, készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1-60 méter magasságban 1.8, 2.—, 2.2, 2.6 és 2.8 milliméter dróterősségekben. Sodronyterősség: 1'2 1'4 1'6 1'8 2'— 2'2 2'5 2'8 mm. ÁR □-méterenkint: 40 48 56 64 72 86 100 120 fillér. Körülbelül 3x5 centiméter (hosszukas) lyukbőséggel: Készletben: csak 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben. Sodronyterősség: 1'2 1'4 1'6 1'8 2'— 2'2 2'5 2'8 mm. ÁR □-méterenkint: 58 66 74 82 96 110 130 150 fillér.

Csiszerőség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolást is megakadályoz; felső és alsó szélén pedig szűrőnek, tehát az ámszemet megakadályoz. A fonat csavart szál — mint vékony sodronyoké — a kerítés hosszirányában futnak, miként nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálak összenyomása tehát ki van zárva. Kényű készítése: Késsel meghúva, egyszerűen a fűszekhez szegesséző horganyozott kerítés szegőket, a fonat sima és foszes marad. Nagy előnye a fonat szépsége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét felülmúl. A fonat önszükségletére ki van zárva. — Feszítő-sodronyok, csavart stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölülmúl egy-két sor ütközésodrony alkalmazása, a kerítés tetészet szerint megakadályozza. — A fűszek sodrony ára méterenkint 6 fillér. Számos elismerőlevelet áll rendelkezésre. Továbbá gyárt és szállít: kőborszesz-gép- és kezi sodronyfonatokat mindenféle öltökre; csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrakosokat vaskezes sodronyfonat és korlátok vas-bél föld- és kavics rakatokat, kosarakat, magtár-ablakrostélyokat, ökörszálkosarakat, szikraföld- és szőlőgyezyorostályokat, csaplogépekre való gabonaszitáló-szög-kezeseket stb. Arjegyék ingyen és bérmentve. — Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

Próba-babákat

minden kívánt nagyságban, legújabb és legzebb alakban, magánhasználatra is ajánl 10727 A. Rambarter's Nfg. PETER PEHAM próba-baba méterme, Wien, Goldschmidg. 10. Képes arjegyék ingyen és bérmentve.

ARIOSTO

ÖRÖNGÖ LORANTJA. Az éposz legértékesebb részei. Fordította, Ariostoról szóló tanulmányival, bevezette és jegyzetekkel ellátta Radó Antal. Ára: 10 fillér. (Könyvtárban K 10.)

BUDAPESTI GYARAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölesön Részv. társ. Irodái: VI., ker., Andrássy-út 5 (saját házában). Befizetett részvények 10 millió korona. Elfogad betéteket 4%-os kamatozással, a 10%-os betétkamat-adót az üzletet fizeti. Lezárástól védőként, időlegesen nyújt értékpapírokat. Magyar kir. osztályosarjegyek felárulási-helye IV., Ferenciek-tere 2. Kézi zálog-üzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek-tere és Irányi-utca sarkán, VII., Király-utca 37., VIII., József-körút 2., 1161-62. sz. 10881

KIRNER JÓZSEF es. és kir. udv. puskmárvés. (Alapított 1808. évben.) BUDAPEST IV., Bécsi-u. 2. gyár Róssa-u. 7. Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű Kettős vadász-fegyverekből, golyófogó verék, amerikai Winchester seretes ismétlő-fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, tollfegyverek és vadász-szerkezetből, melyek jóságáért kezkesedik.

Sürgönyczim Cartonage. DAVID KÁROLY ÉS FIA Telefon szám 41-48. doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. szám. 10651

Gyárt: Papirtányért, hon-bonizert és jardi-net-dobozokat. Sajtolat kerek dobozokat, légmentesen elártható, összehajtható dobozokat pólyák kötésgyap, stb. csomagolására. Hintódobozok, valamint húzott lemez-ösvék tetészet szerinti nagyságban. Teadóbozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásához. Szekrénycsipke és köpölkőpapír legújabb szín és kivágásban. Állandó kiállítás a fenti cikkekben a városi iparcarnokban megtekinthető.

BORSZÉKI GRAZIOSA-SOVÁNYÍTÓ-TABLETTÁK TABLETTÁK BORSZÉKI-FÜRDŐ Borzseki-főforrás. IVÓKURA HÁZBAN a legújabb orvosi tekintetű, mely által legjobban ajánlva HÜGYSÁV-KÖZVÉNY ÉS VESEBÁJ ellen. Határozott gyógyszer, és az ezeket kísérő betegségek ellen. Legújabb SZENSAV-TARTALMU és VASAS-LAPFÜRDŐK, Budapesti Főraktár: Aranyjános-utca 16.

Igen hatása vör-szegénység, sápkor, neurasthenia esetei ben. Egy üveg ára 2.40 kor. Egy 6 üveg tartalmazó postálása 12.12 kor. franco külföve. Főraktár Budapestben: Török József gyógyszerár. Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Mátys gyógyszerárban Aradon, Szabad-ség-tér, valamint minden más gyógyszerárban.

A Rozsnyay-fele vasas china bora egyike a legelértebb és leghatásosabb gyógyboroknak. Magyar édes borral készítve, a külföldi készítményekkel nemcsak kiállítja a versenyt, hanem szokot felül is mulja. Vörsegyeneknek különösen ajánlható. Számos elismerő nyilatkozat. Több kórházban van alkalmazva. 10635

Rohitsch-Sauerbrunn Steiermark.

(Gyönyörű fekvés, élenyűs, teljesen pormentes levegő. Modern comfort, élénk társadalmi élet. Vasút, posta- és táviróhivatal. — Prospektus ingyen.)

Schicht-szappan

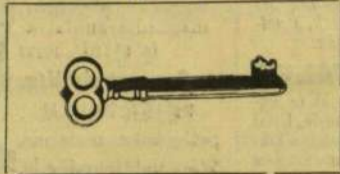
„Szarvas“

vagy

„kulcs“

jegygyel

10982

Legjobb, legkiadósabb és ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva!!

SZÉP

melékkeseteket kaphat mindenki kinek nagy ismeretsége van. Tiszteletes, könyvelés, foglalkozás. Küldje be címét U. 20. alatt a következő címre: Anoncon Bureau des Merkur Manheim, Baden. Postahők 351.

Világhíru kintutetett olímúzt

Quargli.

Az első olímúzt gépizemű sajgyár, mely 1839. évben alapított, ajánl saját gyártmányából egy postar küldeményt bérmentve és utánvétellel 3 K 70 fillért. Nagyobb megrendeléseknél a legolcsóbb árak.

JOSEF MEIXNER, Olímúzt, 10821, Bahnh.

VASÁRNAPI UJSÁG

15. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 9.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDNASÁGOK (a Világtrónikával) együtt { egész évre 24 korona / félévre 12 * Coupón a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona / félévre 8 * A POLITIKAI UJDNASÁGOK (a Világtrónikával) { egész évre 10 korona / félévre 5 * Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott viteldíj is csatolandó.

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE.

1840—1905.

B AJZA JÓZSEF leányának halálát még akkor is részvétellel jegyeznék föl az irodalom, ha nem lett volna maga is kedvelt és jeles írónő, mert a név, melyet viselt, irodalmunk legnemesebb hagyományaira figyelmeztet. S annál élénkebben érezzük a veszteséget, mert most megszűnt dolgozni az a toll, mely évtizedeken át annyi olvasónak szerzett élvezetet s nem fogja üzni játékait az a képzelet, mely annyi tetszetős képet rajzolt sok ezerek lelke elé. S veszteség Beniczkyné Bajza Lenke halála az előkelő fővárosi társadalomra is, melynek egykor ünnepelt szépsége s mindig általános kedveltségben és tiszteletben állott szereplője volt s melyben sokat tett arra, hogy a társaság s az irodalom és művészet előkelőségeit közelebb hozza egymáshoz.

Főleg azonban mégis mint írónő játszott jelentős szerepet. Meg volt áldva az írói hatás sok adományával, melyek tetszést és népszerűséget szereztek műveinek. Évtizedeken át folyton nagy olvasó kör sereglett köréje, a melynek érdeklődését ébren tudta tartani szorgalmas munkásságával. Úgyesen tudta szóni meséit, volt érzéke az érdekes helyzetek értékesítésére iránt s előadásából nem hiányzott az élelenség; a közönségnek kedvére való gyöngéd érzéseket rajzolt s szereplő alakjai iránt rokonszenvet tudott kelteni. Általában regényei egy gyöngéd, lágy és nemes érzési lélek kifolyásai voltak. Termékenységre regényíróink közül csak Jókai és Jósika múlják fölül. «Regényei — írja róla Rákosi Jenő — a legszeleesebb rétegek olvasókedvét táplálták országsszerte. Kedveltségével és kelendőségével lépést tartott az író munkaképe és termékenysége. A halhatatlanságra alkotásai nem pályáztak, de nevét és érdemét az irodalomtörténet el nem hanyagolhatja. Érdeme pedig abban áll, hogy a szellemi napitápláléknak, az olvasók sokasága állandó szükségének hosszú időn át igen nagy szolgálatot tett.»

Mint Bajza Józsefnek s Csajághy Juliának, Vörösmarty sógornőjének leánya, Bajza Lenke születésétől fogva irodalmi légkörben nevelkedett. Atyja nemcsak jeles költő, bátor kritikus és irodalmi vezető ember volt, hanem gyöngéd lelkű s meleg szívéű családapa is, a ki gyermekeit szeretettel és igazi apai gondoskodással

nevelte. Apja s ennek barátai környezetében nem csoda, ha az 1840-ben Pesten született kis Lenke már mint gyermek arról álmodott, hogy író lesz. Első kísérleteiről ő maga mondta el egy emlékezésében a következő kedves részleteket:

«Tizenkétéves lehettem, — írja, — midőn atyám egy napon ama szobába nyitott, hol én titokban drámákat és novellákat írtam, a mi — mert tanulmányaim rovására történt, — szigorúan meg volt tiltva.

Az előttem levő kéziratot már nem volt időm elrejtetni, s mint a tetten ért bűnös, lehajtam fejemet, várva a megérdemelt dorgálást.

— Mit írsz? — kérdé tőlem bátorító hangon, mert láttam, hogy nagyon meg vagyok ijedve.

— Dramát próbáltam írni, — dadogám siró hangon.

— Ott kezded, a hol más végezni szokta, — mondá elmosolyodva, — hisz még a helyesírást sem tudod.

Ez ellen természetesen tiltakoztam.

— Mutasd, — ismétlé, kezét mosolyogva nyujtván ki iratam után.

Könyörgésem, hízkeldesem mit sem használt. A papíros percz alatt kezében volt, ide-oda forgatta.

— Irónő szeretnél lenni? — kérdé elkomolyodva, s leülve hozzám, kezébe vette kezemet.

— Félék, hogy ez az óhajítás boldogtalanlanná fog tenni, — mondá sóhajtv. — A nőnek nem ez a hivatása! De ígérj meg egyet és akkor viszont megengedem, hogy irodalmi munkásságodat folytasd.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlunkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a Pílués Apollo-t, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszerelés elhajtja a túlságos embon-oint eszálhatatlanná és biztosítja rövid idő alatt kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a tilka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját megakarja őrizni. Egy üvegese ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvétellel K 6.75.

J. Ratié, Pharmocien, 5 Passage Verdeau, Paris (9e)

Raktár Berlinben: B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.

Ausztria-Magyarországban: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.

Legjobb a LEGKELEMELENEBB BAJOK GYÓGSZERE 1/2 perc alatt hat.

FEJFÁJÁS NÁTHA MIGRAIN KÁBULTSÁG ellen

FEJFÁJÁS NÁTHA AMAMORÓTÓBÁJA SZÉDÜLÉS ellen

ANTIDOL

KAPHATÓ MINDEN GYÓGSZERTÁRBAN!

és a készítőnél „Laboratorium Debrecen“ Debreczenben.

RETHY BELA GYÓGSZERÉSZ

PEMETEFÜZUKORKA BÉKÉSCSABÁN

ÁRA 60 fillér.

MATTONI ERZSÉ-SÓSFÜRDŐJE BET BUDAPESTEN (BUDÁN)

Meglepő gyógyhatással bír különösen női bajokban, továbbá alhasi és általános vérbőségekben, verőcézri pangások esetén máj- és lép-bajokban, aranyérbén stb.

Idény április 15-étől szept. végéig.

65 fűrdőszoba; számos kellően berendezett kényelmes vendég-szoba. Vendégül mérsékelt árú ételek és italokkal.

Rendelő orvos: 11003

Dr. POLGÁR EMIL.

Villamos vasuti állomás.

Ha őszül a haja ne használjon más, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételt szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerertárbán, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sótátor-utca sarkán. 10564

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.

Használja minden hölgy és férfi csak a Mandor soványító-port és vértisztítót. Nem létezik az az éhínségi, túlfűtési állapot, melyben csak hat hét lefolyás után ne volna eredmény látható, ezért kezeskedem. Ara egy doboz Mandor-pornak 2 korona 80 fillér, étkezési utasítás és orvosi bizonyítványok hozzá ingyen. Mandor Ideál-arcoterm 1 légyel 1 korona, könyv ingyen hozzá. Utánvétellel bárholv titoktartás mellett portomonesen küldi 10889

Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-kört 2/V. sz. Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. sz.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL

erősítőszor gyongékedők, vörösgényak és lábbadosók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10982

Küldés is. Több mint 3500 orvosi vélemény.

J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszerertárbán filléres üvegben 4 K 2.60, egész literes üvegben 4 K 4.80.

Somatose HÚS-FEHERJE.

Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-erősítő szer. 10944

Kapható gyógyszerertárbán és drogueriákban.

Hirdetések elfogadtnak a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utca 4.

Mindenütt, minden gyógyszerben kapható. A hasban és az uton nélkülöshetetlen szemek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatásu rossz emésztésnél és a vele együtt fellépő betegségekben, mint felbőgös, gyomorégés, szákrekedés, ar képződés, túlteltség érzete, gyomorgöres, évszéltaulság, katarhns, gyuladás, gyengeségi állapot, felfúvódás stb., stb. Működik mint göres- és fájdalom-csillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer.

Postán legkevesebb szűkülés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.

Kicsinybeni eladásnál a raktárakban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ket-tős üveg 60 fillér.

Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett zöld apaca védjegyre: «Ich dien». Egyedül ez valódi.

Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsam-gyártmányok viszonlatadása törvényileg tilta van. 10547

Thierry A. Centifolia-kenőcese

fájdalomszüntető, pihítő, oldó, húzó, gyógyító stb. Legkisebb postai szűkülés 2 légyel 3 K 60 fillér. Kicsinybeni eladásnál a raktárakban 1 K 20 fillér üvegyenként. Főraktár Budapesten: Török J. dr. Egger L. I. gyógyszer-tára; Lugoson Vértés. Közvetlen rendelések czimzandók: «Schutzengel Apotheke» des A. Thierry in Prograda bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Az összeg előzetes beküldése esetén a szállítás egy nappal előbb történik, mint utánvétellel és az utánvétellel pótlój is megkapható, így ajánlatosabb az összeg előzetesen utalványozni és a megrendelést a szelvényen eszközölni és a pontos címet megadni.

Adale fényképe után. BENICZKYNÉ BAJZA LENKE.